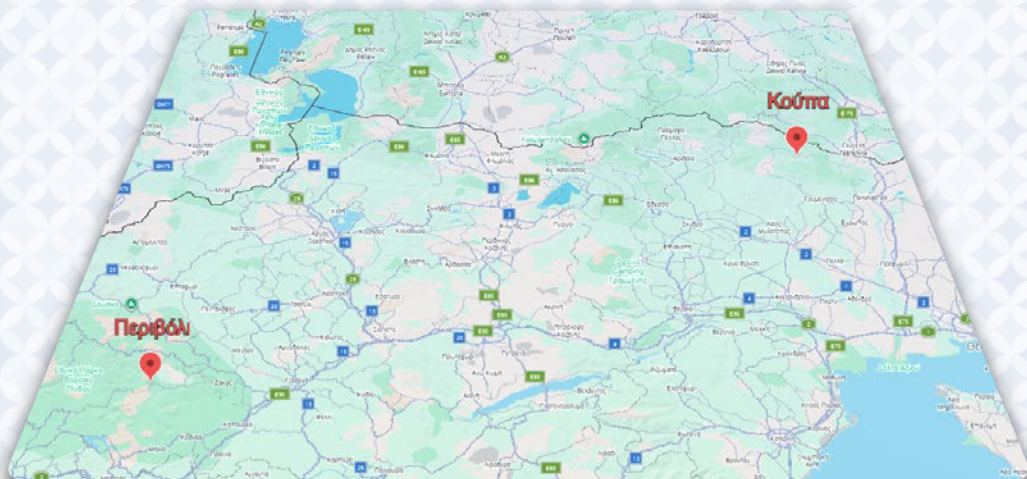

Γιάννης Περδίκης
Διπλ. Αρχιτέκτων Μηχανικός

Δημήτρης Μπουτμπάρας
Διπλ. Μηχανολόγος Μηχανικός

ΒΛΑΧΙΚΑ

Περιβολίου Γρεβενών & Κούπας Κιλκίς

Ομοιότητες και Διαφορές

Εκδόσεις Κουπιώτης

Θεσσαλονίκη • Οκτώβριος 2025

© 2025 **Μπουτμπάρας Δημήτριος** – Δεύτερη έκδοση
Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Το παρόν έργο προστατεύεται από τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας.
Διατίθεται δωρεάν σε ψηφιακή μορφή για προσωπική και μη εμπορική χρήση.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή, αποθήκευση, διανομή, αναδημοσίευση,
μετάφραση, τροποποίηση ή οποιαδήποτε άλλη εκμετάλλευση του συνόλου ή
μέρους του έργου, σε ψηφιακή ή έντυπη μορφή, χωρίς την προηγούμενη
έγγραφη άδεια του δημιουργού.

Εξώφυλλο
Πηγή: Google

Γιάννης Περδίκης
Διπλ. Αρχιτέκτων Μηχανικός

Δημήτρης Μπουτμπάρας
Διπλ. Μηχανολόγος Μηχανικός

ΒΛΑΧΙΚΑ

Περιβολίου Γρεβενών – Κούπας Κιλκίς

Ομοιότητες και Διαφορές

Αντί Προλόγου

Η βλάχικη γλώσσα ως γνωστόν, όπως και οι περισσότερες γλώσσες, διαφέρει από περιοχή σε περιοχή τόσο στην προφορά της όσο και λεξιλογικά.

Σε συζητήσεις με φίλους από άλλες περιοχές που μιλούσαν τα βλάχικα επικρατούσε η άποψη όταν δυσκολευόμασταν να παρακολουθήσει ο ένας τον άλλον, ότι υπάρχει η διαφορά μεταξύ των διαλέκτων που είναι σημαντική.

Καθώς άρχισα να ασχολούμαι από καθαρά προσωπικό ενδιαφέρον με τα βλάχικα άλλων περιοχών, αντιλαμβανόμουν και έγινε πεποίθηση ότι η διαφορά ήταν περισσότερο στην προφορά που στη ροή του λόγου δεν μπορούσες να παρακολουθήσεις απόλυτα τον συνομιλητή σου. Έτσι έχανε σημαντικά στοιχεία από τις έννοιες μερικών λέξεων με αποτέλεσμα να θεωρήσεις ότι υπάρχει διαφορετικό λεξιλόγιο ή και ρίζες των λέξεων.

Η απόδειξη για του λόγου το ασφαλές, ήρθε όταν ασχολήθηκα με τα κείμενα της *γραμματικής της βλάχικης γλώσσας* της περιοχής Κρανιάς Ασπροποτάμου του παλιού μου φίλου **Δημήτρη Κοιλούκου**. Εκεί αντιλήφθηκα ότι οι διαφορές στις διαλέκτους της περιοχής του και αυτής της δικής μου (βλαχομογλενίτικα) είναι ελάχιστες καθώς ακολουθούν τους ίδιους σχεδόν κανόνες.

Στη συνέχεια οι διάφορες συζητήσεις που είχαμε από παλιά με τον φίλο μου **Γιάννη Περδίκη** (στην πορεία εντοπίσαμε και μακριά συγγένεια καθώς ο προπάππος του πατέρα μου και ο δικός του πατέρας έχει ρίζες στο Ριζαίικο του Περιβολίου) για το θέμα αυτό, οδήγησαν στην ιδέα να κάνουμε μία σύγκριση μεταξύ των διαλέκτων. Η μεγάλη ευκαιρία δόθηκε όταν ολοκλήρωσε ο Γιάννης το λεξικό «**ΒΛΑΧΙΚΑ Περιβολίου**». Μου επέβαλε σχεδόν και με χρονοδιάγραμμα μάλιστα, χρησιμοποιώντας το δικό του αρχείο να βρω τον τρόπο να παρουσιάσω ένα νέο τεύχος με την ιδέα μας ολοκληρωμένη.

Ήταν όλα έτοιμα. Ωστόσο ταλαντεύθηκα αρκετά ως προς τον τρόπο που θα παρουσίαζα την τελική προσπάθεια μιας και ήταν αποκλειστικά δική μου δουλειά πλέον. Για την τελική ιδέα παρουσίασης δεν έφερε αντίρρηση εκτός της παρατήρησης ότι θα ήθελε να το δει έτοιμο και με μικρότερη δυνατή καθυστέρηση (η επιθυμία του είχε σοβαρές χρονικές αποκλίσεις!).

Στο παρόν τεύχος οι επεξηγήσεις καθώς και οι λέξεις ή έννοιες της κάθε διαλέκτου εμφανίζονται με διαφορετικά χρώματα: Αρχικά εμφανίζονται τα βλάχικα του Περιβολίου με **μαύρη γραμματοσειρά** και στη συνέχεια αυτά της Κούπας με αντίστοιχη **κόκκινη γραμματοσειρά**.

Τέλος θα ήθελα για ακόμη μία φορά να ευχαριστήσω τον φίλο μου τον Γιάννη που έθεσε στη διάθεσή μου την εργασία του (ήταν κόπος πολλών μηνών) για την παρουσίαση του παρόντος, καθώς χωρίς αυτήν δεν θα υπήρχε δυνατότητα παρουσίασης της σύγκρισης.

Θεσσαλονίκη 30 Οκτωβρίου 2025

Δημήτριος Μπουτμπάρας
Διπλ. Μηχανολόγος Μηχανικός

Η ΒΛΑΧΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ορισμένοι κανόνες προφοράς

Βλάχικα Περιβολίου:

Το άλφα έχει δύο προφορές:

α: όπως στα ελληνικά

α: κλειστό, μεταξύ α, ου και ι

ε: μεταξύ α και ε

σ, λ, ν, τσ: προφέρονται παχιά

Τα (ου) και (ι) στο τέλος των λέξεων προφέρονται λίγο.

Πολλές φορές το άρθρο μπαίνει κολλητά στο τέλος της λέξης, π.χ. άνθρωπος: όμ(ου), **Ουόμ**, ο άνθρωπος: όμλου, **ουόμου**

ψ: πσ

ξ: κσ

ντ: ν τ, μπ: μ π, όταν τα σύμφωνα προφέρονται το καθένα χωριστά (π.χ. δόντι: ντίν τι, **ντίντι**).

Βλάχικα Κούπας:

Η γλώσσα ανήκει στη λεγόμενη βλαχομογλενίτικη διάλεκτο. Είναι η διάλεκτος που μιλούσαν και τα γύρω από την Κούπα χωριά (Αρχάγγελος, Λαγκαδιά, Σκρα, Ούμα, Κάρπη, Περίκλεια και παλιότερα Καστανερή και Νότια).

Η βασική διαφορά στην προφορά εντοπίζεται στα φωνήεντα των λέξεων όπου η μογλενίτικη διάλεκτος ομιλείται με ήχους όπως περίπου στην ελληνική (ανοικτή προφορά).

Παρακάτω πέραν του διαφορετικού χρώματος των λέξεων και για λόγους διευκόλυνσης, δεν σημειώνεται η προφορά του ς,σ και ζ όπου διαφοροποιείται σε αντίστοιχα ch ή je των γαλλικών. Εξ άλλου ο βασικός στόχος της παρούσας εργασίας είναι μια απλή προσέγγιση και η ανάδειξη τόσο της διαφορετικής ρίζας των λέξεων όπου υφίσταται ή της ομοιότητας όσο και της βασικής προφοράς.

οι προθέσεις

σαν: κα, **κα**,

π.χ. αέστου **ιά**στι κα πρέφτου

τσίστα άι κα πουόπα

αυτός είναι σαν παπάς

ότι, πως : κα, **κα**,

π.χ. τζασι κα βα **κάντα**, **ζίσι κα σι κόντα**,

είπε ότι θα τραγουδήσει

ό,τι: ίτσι, **ίτσι**,

π.χ. **λιά** ίτσι βρέι, **λιά ίτσι βιέρ** (βρέι=ήθελες),

πάρε ό,τι θέλεις

προς: κάτρα, **κούτρου**,

π.χ. βα μι ντούκ(ου) κάτρα λα σιόπουτ(ου),

σι μι ντουκ κούτρου σιόποτου,

θα πάω προς τη βρύση

από: ντι, **ντι**,

π.χ. **άπα** ντι λα φαντάνα, **άπα ντι λα φαντόνα**,

νερό από την πηγή

χωρίς: **φάρα, φάρα,**
 π.χ. **κάρνι φάρα ουάσι, κάρνι φάρα ουάσι,**
 κρέας χωρίς κόκαλα

σε: **λα, λα,**
 π.χ. **βα γίν(ου) λα τίνι, σι βιν λα τίνι,**
 θα έρθω σε σένα

για: **τρα, ντι,**
 π.χ. **ντριμπά τρα τίνι, αντριμπά ντι τίνι,**
 ρωτούσε για σένα

μέχρι: **πάνα, πάνα,**
 π.χ. **βαι αστέπτου πάνα στι τόνρι,**
σι στιέτ πάνα σ'τι (σι τι) τουόρνι,
 θα περιμένω μέχρι να γυρίσεις

στο: **πρα, πρι,**
 π.χ. **αλάσα κατσούτλου σ προυάκα πρα μιάσα, λάσλα κουτσότου,**
σι μπανιέλα πρι τραπιέζα (μιέσα=τραπεζομάντηλο),
 άφησε το μαχαίρι και το πιρούνι στο τραπέζι

κάτω από: **σουν, σουπ,**
 π.χ. **ου αφλάι σουν μιάσα,**
λα φλάι σουπ τραπιέζα (το ου χρησιμοποιείται για τα θηλικά),
 το βρήκα κάτω από το τραπέζι
 μέσα σε: **του, αν,**
 π.χ. **αρούκα άπα του γκαρντίνα,**
τουριάου άπα αν γκαρντινίτσου (γκαρντίνα=χωράφι),
 ρίξε το νερό στον κήπο

οι σύνδεσμοι

και: **σι, σι,**

ή: **ί, ί,**

ούτε: ούτι, **νίτσι,**

αλλά: αλά, **αλά, αμά,**

αν: άμα, κας, **άκου,**

μήπως: **νάκα, μήπως, μάζαλα,**

για: **τρα, ντι,** για να: **τρας, ντι σι,**

π.χ. **τρας** **μπιά άπα** ντούτι **λα** σιόπουτ(ου),

ντι σι **μπιέι άπου** **ντούτι** **λα** **σιόποτου,**

για να πεις νερό πήγαινε στη βρύση

η προσωπική αντωνυμία

εγώ, εσύ, αυτός,

εμείς, εσείς, αυτοί,

ιό, τίνι, έλ(ου) ί ατσέλ(ου) ί **νάσ(ου),** **ιό, του, ιέλ-ιά (θηλ.),**

νόι, βόι, έλ(ι) ί ατσέλ(ι) ί **νάσ(ι)**

νόι, βόι, ιέι (ιάλι ή τσιέλι για θηλ.),

κλίσεις και χρόνοι ρημάτων

είμαι, είσαι, είναι, είμαστε, είστε, είναι,

χίου, χίι, **ιάστι, χίιμ, χίιτς, σούντου,**

σαμ, ιές, άι, ίμ, ίτς, σα,

είμαι, ήμουν, θα είμαι,

χίου, ιαράμ, βάι χίου,

σαμ, ραμ, σι ιές,

έχω, έχεις, έχει, έχουμε, έχετε, έχουν,
 άμ, άι, άρι, αβέμ, αβέτς, άου,
αμ, άι, άρι, βιέμ, βιέτς, άου,

έχω, είχα, θα έχω,
 άμ, αβιάμ, βάι άμ,
αμ, βιέμ, σι αμ,

θέλω, θέλεις, θέλει, θέλουμε, θέλετε, θέλουν,
 βόι, βρέι, βά, βρέμ, βρέτς, βόρ(ου),
βόι, βιέρ, βα, βριέμ, βριέτς, βουόρ,

θέλω, ήθελα, θα θελήσω, θέλησα, έχω θελήσει, είχα θελήσει,
 βόι, βριάμ, βάι βόι, βρούι, αμ βρούτα, αβιάμ βρούτα,
Βόι, βριάμ, σι βόι, βρούι, αμ βρουτ, βιέμ βρουτ,

ανάβω, ανάβεις, ανάβει, ανάβουμε, ανάβετε, ανάβουν,
 απρίντου, απρίντζα, απρίντι, απριντέμ, απριντέτς, απρίντου,
πρίντου, πριντς, πρίντι, πρίντιμ, πρίντιτς, πρίντ(ου),
 ανάβω, άναβα, θα άνάψω, άναψα, έχω άνάψει, είχα άνάψει,
 απρίντου, απριντιάμ, βάι απρίντου, απρέσιου, αμ απριάσα, αβιάμ
 απριάσα,
πρίντου, πριντιέμ, σι πρίντ(ου), πρίνς, άμ πρίνς, βιέμ πρίνς,
 άναψε: απρίντι, **πρίντι,**

γνωρίζω, γνωρίζεις, γνωρίζει, γνωρίζουμε, γνωρίζετε, γνωρίζουν,
 κουνόσκου, κουνόστι, κουκουάστι, κουνουστέμ, κουνουστέτς,
 κουνόσκου,
κανουόσκου, κανουόστς, κανουόστι, κανουστιέμ, κανουστιέτς,
κανουόσκου (αρκετοί χρησιμοποιούσαν και το κουνουόσκου),

γνωρίζω, γνώριζα, θα γνωρίσω, γνώρισα, έχω γνωρίσει, είχα γνωρίσει,
 κουνόσκου, κουνουστιάμ, βάι κουνόσκου, κουνουσκούι, αμ
 κουνουσκούτα, αβιάμ κουνουσκούτα,
**κανουόσκου, κανουστιέμ, σι κανουόσκου, κανασκούι, αμ
 κανασκούτ, βιέμ κανασκούτ,**

στέλνω, στέλνεις, στέλνει, στέλνουμε, στέλνετε, στέλνουν,
 πιτρέκ(ου), πιτρέτζ(ι), πιτριάτσι, πιτριτσέμ, πιτριτσέτζ, πιτρέκ(ου),
**τριμιέτ, τριμιέτζ, τριμιέτι, τριμιέτιμ, τριμιέτιτζ, τριμιέτ
 (πατριέκ=προσπερνώ),**
 στέλνω, έστελνα, θα στείλω, έστειλα, έχω στείλει, είχα στείλει,
 πιτρέκ(ου), πιτριτσιάμ, βάι πιτρέκ(ου), πιτρικούι, αμ πιτρικούτα,
 αβιάμ πιτρικούτα,
τριμιέτ, τριμιτιέμ, σι τριμιέτ, τριμιές, αμ τριμιές, βιέμ τριμιές,

στείλε: πιτριάτσι, **τριμιέτι,**

φεύγω, φεύγεις, φεύγει, φεύγουμε, φεύγετε, φεύγουν,
 φούγκ(ου), φούτζ(ι), φούγκα, βτζίμ, βτζίτζ, φούγκ(ου),
φουγκ, φους, φούζι, φουζίμ, φουζίτζ, φούγκ,

φεύγω, έφευγα, θα φύγω, έφυγα, έχω φύγει, είχα φύγει,
 φούγκ(ου), βγκάμ, βάι φούγκ(ου), βγκάι, αμ βγκάτα, αβιάμ
 βγκάτα,
φουγκ, φουζιέμ, σι φουγκ, φουζί, αμ φουζίτ, βιέμ φουζίτ,
 φύγε: φούτζ(ι), **φούι,**

οι αριθμοί

ένας, μία: ούν(ου), ούνα, **ουν, ούνα,**
 δύο: ντόι, ντουάουα, **ντόι, ντουόου,**
 τρία: τρέι, **τρέι,**
 τέσσερα: πάτρου, **πάτρου,**
 πέντε: τσίντσι, **τσιντσ(ου),**
 έξι: σιάσι, **σιάσι,**
 επτά: σιάπτι, **σιάπτι,**
 οκτώ: όπτου, **(ου)όπτου,**
 εννέα: νουάουα, **νουόου,**
 δέκα: τζάτσι, **ζιάτσι,**

είκοσι: γίνγκιτς ή ντουαουτζέτς, **ντ(ου)όουζότς,**
 τριάντα: τρεϊτζέτς, **τριέζότς,**
 σαράντα: πατρουτζέτς, **πατρουζότς,**
 πενήντα: τσιντζέτς, **τσιντζότς,**
 εξήντα: σιαϊτζέτς, **σαϊζότς,**
 εβδομήντα: σιαπιτζέτς, **σαπιζότς,**
 ογδόντα: οπτουτζέτς, **(ου)οπτουζότς,**
 ενενήντα: νουάουτζέτς, **νουάουζότς,**
 εκατό: ουνασούτα, **ούνα σούτα,**

διακόσια: ντουαουασούτι, **ντουάου σούτι,**
 τριακόσια: τρεϊσούτι, **τριέι σούτι,**
 τετρακόσια: πατρουσούτι, **πάτρου σούτι,**
 πεντακόσια: τσιντσισούτι, **τσιντσ(ου) σούτι,**
 εξακόσια: σιασισούτι, **σ(ι)άσι σούτι,**
 επτακόσια: σιαπισούτι, **σ(ι)άπτι σούτι,**
 οχτακόσια: οπτουσούτι, **(ου)όπτου σούτι,**
 εννιακόσια: νουαουασούτι, **νουάου σούτι,**
 χίλια: ούνα νίλι, **ούνα μία,**

ο χρόνος

λεπτό: μινούτ(ου), **μινούτ(α)**,
 ώρα: ουάρα, **σατ**,
 μέρα: τζούα, **ζούα**,
 εβδομάδα: σιπτουμάνα, **σαπταμόνα**,
 μήνας: μέσ(ου), **μιέσ(ου)**,
 χρόνος: άν(ου), **αν(ου)**,

σήμερα: άσαντζα, **άστας**,
 χθες: αέρ(ι), **ιέρ**,
 αύριο: μάνι, **μόνι**,
 προχθές: σουάλατ(ι), **ουάλατ**,
 μεθαύριο: παμάνι, **παϊμό(ι)νι**,

πρωί: ταινά, **ντιμνιέτσα**,
 μεσημέρι: πράντζου, **νιάζιτς (μυρίς για τους τσομπάνους)**,
 απόγευμα: ντουπαμιάσα, μινίντι, **ντούπουνιάζιτς, μινίντι**,
 βράδυ: σιάρα, **σιέρα**,
 νύχτα: νουάπτι, **νουόπτια**,

άνοιξη: προμουβιάρα, **πρίμα βιέρα**,
 καλοκαίρι: βιάρα, **βιέρα**,
 φθινόπωρο: τουάμνα, **τουόμνα**,
 χειμώνας: ιάρνα, **ιάρνα**,

οι 7 μέρες της εβδομάδας

Δευτέρα: Λούν(ι), **Λούνια**
 Τρίτη: Μάρτσα, **Μάρτσα**,
 Τετάρτη: Νιέρκουρ(ι), **Νιέρκουρι**,
 Πέμπτη: Τζιόι, **Ζόι**,
 Παρασκευή: Βίνιρ(ι), **Βίνια**,
 Σάββατο: Σάμπατα, **Σόμπατα**,
 Κυριακή: Ντουμάνικα, **Ντουμίνικα**,

οι 12 μήνες του χρόνου

Ιανουάριος: Γινάρ(ου), **Γενάρου**,
 Φεβρουάριος: Φλεβάρ(ου), Σκούρτου, **Φλεβάρου**,
 Μάρτιος: Μάρτσου, **Μάρτα**,
 Απρίλιος: Απρίλι(ου), **Απρίλι**,
 Μάιος: Μάι(ου), **Μάι(ου)**,
 Ιούνιος: Τσιρισιάρ(ου), **Ιούνια**,
 Ιούλιος: Αλουνάρ(ου), **Ιούλια**,
 Αύγουστος: Αύγουστου, **Αύγκουστου**,
 Σεπτέμβριος: Γισματσιούν(ου), **Σεπτέμβριου**,
 Οκτώβριος: Σουμέντρου, Αγιουδιμίτρι, **Οκτώβριου**,
Σαναμιέντρου,
 Νοέμβριος: Μπρουμάρ(ου), **Νοέμβρια**,
 Δεκέμβριος: Αντρέου, **Δεκέμβρια**, **Καρτσούνου**,

ο χώρος

μπροστά: ναίτι, **ανίντι**,

πίσω: ναπόι, **ναπόι**,

δεξιά: ν αντριάπτα, **ντιριέπτα**,

αριστερά: ν αστάνκα, **λιέβα**,

εδώ: αουά, **ουά**,

εκεί: ακλό, **κουόλα**,

μακριά: λάργκου, **ντιπάρτια (λάργκου=φαρδύ, ευρύχωρο)**,

κοντά: απρουάπια, **προυάπι**,

ψηλά: ανάλτου, **βάλτου**,

χαμηλά: χαμπλά, **πουζιμνάτου, λα παντόι**,

επάνω: νσούσ(ου), **λα σούσου**,

κάτω: νγκιόσ(ου), **λα (τ)ζουόσου**,

έξω: αφουάρα, **ναφάρα**,

μέσα: ναούντρο, **ανούντρο**,

απέναντι: ντιντίν τι, **νάπαρτι, σπρότιβα**,

πέρα: νάπαρτι, **(σ)αν κουόλα**,

το ανθρώπινο σώμα

αναπνοή: ανάσα, **σαλόκου**,
 άνθρωπος: όμ(ου) ο άνθρωπος: όμλου, **ουόμ, ουόμου**,
 αφτί: ουριάκλι, **ουριέκλια**,
 βυζί: τσάτσα, **τσότσα, ούζιρι**,
 γόνατο: τζινούκλιου, **ζανούκλιου**,
 δάχτυλο: τζιάντι(ου), **ζιέστου**,
 δόντι: ντίν τι, **ντίντι**,
 έντερα: μάτσα, **μάτσι (μάτς=το έντερο)**,
 καρδιά: ίνιμα, **ίνιαμα**,
 κεφάλι: κάπ(ου), **καπ(ου)**,
 κοιλιά: μπουρίκ(ου), **πάντικα, μπουρίκ(ου), ταρμπασόνα**,
 λαιμός: γκούσι, **γκούσα**,
 λαρύγγι: γκαργκαλιάν(ου), **γκαρτλάν(ου)**,
 μαλλί: πέρ(ου), **πιέρ, (λόνα=πρόβειο μαλλί)**,
 μάτι: όκλιου, **ουόκλιο(υ)**,
 μέτωπο: φράμιτι, **φρούντι(α)**,
 μυαλό: μίντι, **μίντι(α),μαντούα=εγκέφαλος**,
 μύτη: νάρι, **νας,νόρ(ου)**,
 νύχι: ούγκλια, **ουγκλια, κουπίτα (για μεγάλα ζώα)**,
 πιγούνι: γκρούνιου, **μούτσα**,
 πισινός: κούρ(ου), **κουρ(ου)**,
 πλάτη: παλτάρι, **σπότς, γκράμπου**,
 πνεύμονας: πλιμούνι(ου), **ντρόμπου**,
 πόδι: τσιόρ(ου), **πιτσόρ**,
 πρόσωπο: φάτσα, **φάτσα, ουμπράς**,
 σάλιο: ασκουκιάτ(ου), **σκουπιέτ(ου)**,
 στήθος: κέπτου, **κιέπτου**,
 στόμα: γκούρα, **ρουόστου**,
 συκώτι: χ(ι)κάτου, **μπουμπριέκ(ου)**,
 σώμα: τρούπ(ου), **σνάγκα, (τρούπου=σωματότυπος)**,
 φρύδια: τζιάνι, **ζιένι**,
 χείλη: μπούτζα, **ούσνι**,

χέρι: **μάνα, μόνα,**
 χολή: χιάρι, **ιάρια,**
 ψυχή: σούφλιτου, τζιάν(ου), **σούφλιτου, τζάνου,**

ανθρώπινες λειτουργίες και προστακτικές ρημάτων

αγκομαχώ: νκανέσκου, **ανγκανιές,**
 ακούω: άβντου, **ούντ(ου),**
 αναφιλητό: σουσκιράρι, **στριγκαίρια,**
 ανεβαίνω: μι αλίν(ου), ανέβα: αλίνατι, **μι πουν, πούν τι,**
 αφήνω: αλάσ(ου), άσε: αλάσα, **λας, λάσα (ή λάσου),**
 βλέπω: βέντ(ου), **βιέντ,** δεσ: βιάντι, **βιές (βιντιέλα=φως),**
 βαδίζω, περπατώ: ίμνου, **άμνου,** περπάτα: ίμνα, **άμνα,**
 βγαίνω: έσ(ου), **ιές,** βγες: έσ(ι), **ιές,**
 γαργαλώ: γκανταλίκ(ου), **γκαντίτσκου,**
 γελώ: αράντ(ου), **μι ροντ,** γέλα: αράντι, **ρόντι τι,**
 γράφω: σκρί(ου), **πισιές,** γράψε: σκρί, **πισιά,**
 γυρίζω: μι τόννου, **μι τουόρνου,** γύρισε: τουάρνατι, **τουάρνα τι,**
 δαγκώνω: μούσκου, **μούτσκου,** δάγκασε: μούσκα, **μούτσκα,**
 δέρνω: μπάτ(ου), **μπάτ,**
 διαβάζω: τσιτέσκου, **κόντου,** διάβασε: τσιτιά, **κόντα (είναι και για το τραγουδώ),**
 διψώ: νιου σιάτι, **άρσου ντι άπου,**
 έρχομαι: γίν(ου), **βίν,** έλα: γίνου, **ιέλ,**
 ιδρώνω: ασούντ(ου), **ανσούντ,**
 καβγαδίζω: μι νγκάτσι(ου), **μι αντσιέρτου,**
 κάθομαι: σιέντ(ου), **σο(ν)τ,** κάτσε: σιέτζ, **σός,**
 κάνω εμετό: αβόμ(ου), **μι βουόμ,**
 καταπίνω: ασκάπιτ(ου), **ανγκλίτ,**
 κατουρώ: μι τσίσ(ου), **μι πις,** κατούρα: τσίσιτι, **πις τι,**
 κλαίω: πλάνγκου, **πλόνγκου,** κλάψε: πλάντζι, **πλόντζι,**

κλάνω: μπέσ(ου), **πουφνιές (για αθόρυβη), ταρτνιές (για ηχηρή),
μπισόνα=κλανιά,**
κοιμάμαι: ντόρμου, **ντουόρμου,**
κουράζομαι: αβουρσέσκου, **μι ουμουρός,**
κρατάω: τσάν(ου), **τσον,** κράτα: τσάνι, **τσόνι,**
κατεβαίνω: ντιπούν(ου), **μι ντασφάκ,** κατέβα: ντιπούνι, **ντασφότι,
μαλώνω (με φωνή): αούρλου, ούρλου (ουρλιάζω, νου ούρλα-μην
ουρλιάξεις),**
μασάω: τσιουμουλέσκου, **μάστικ,** μάσα: τσιουμουλιά,
μαστικάρια,
μιλώ: ζμπουρέσκου, **ζμπουρός, λαφιές,** μίλα: ζμπουρά, **ζμπουρά,
λαφία,**
μπαίνω: ίντρου, **άντρου,** μπες: ίντρα, **άντρα,**
ξύνω: ζγκράμ, **γκραμπαϊές, ζγκράμ (για ξύσιμο στο έδαφος)**
ξυπνώ: μι ντιστέπτου, **μι νταστιέτ,** ξύπνα: ντιστιάπτιατι,
νταστιέτα τι,
ονειρεύομαι: μι νγισέτζ(ου), **μι ανβίς,**
ουρλιάζω: ζγκιλέσκου, **ούρλου, ζγκιάρ(ου)=βελάζω,**
παίζω: μι τζιόκ(ου), **μι ζιόκ,** παίξε: ατζιουάκατι, **ζιόκα τι,**
πεινάω: νιου φουάμι, **σαμ φλαμούντου,**
πηγαίνω: μι ντούκ(ου), **μι ντουκ,** πήγαινε: ντούτι, **ντούτι,**
πηδώ: ανσάρ(ου), **σάρ,** πήδα: ανσάρι, **σάρα, ανσάρ=αλατίζω,**
πιάνω: ακάτσ(ου), **κατς,** πιάσε: ακάτσα, **κάτσα,**
πίνω: μπιάου, **μπιάου,** πιες: μπιά, **μπιά,**
πονώ: ντόρ(ου), **αμ ντουόρ (έχω πόνο),**
ρεύομαι: αρουκγαέσκου, **ισντριγκαιές,**
σκάω: κρέπ(ου), **κρίεπ, πλιουσνιές,** σκάσε: κρέκ(ι), **κρίεπα,
πλιουσνιέα,**
σηκώνομαι: μι σκόλ(ου), **μι σκουόλ,** σήκω: σκουάλα, **σκουόλα τι,**
σκέφτομαι: μι μιντουέσκου, **μι τσουντιές,**
σφυρίζω: σιούιρ(ου), **σφιριές,** σφύριξε: σιούιρα, **σφιριέα,**
τραγουδώ: κάντου, **κόντου,** τραγούδα: **κάντα, κόντα,**
τρέμω: τρέμπουρ(ου), **μι τριέμουρ,**
τρέχω: αλάγκ(ου), **λάγκ(ου),** τρέξε: αλάγκα, **λάγκα,**

τρώω: μάκ(ου), **μάνκου**, φάε: **μάκα, μάνκα**,
 φτερνίζομαι: αστιρνουτέτζ(ου), **μι κιφνιές**,
 φτύνω: ασκούκι(ου), **σκουπιές**, φτύσε: ασκούκι, **σκουπιέα**,
 φωνάζω: γκρέσκου, **τσοπ**, φώναξε: γκριά, **τσόπα (γριέα=πες)**,
 χέζω: μι κάκ(ου), **μι κακ**, χέσε: κάκατι, **κάκα τι**,
 χτυπώ: αγκουντέσκου, **μαϊές**,(γκουνιές=χτυπώ για το μάζεμα
του κοπαδιού), χτύπα: αγκουντιά, **μαϊά**,(ουγκουντιέ=σημάδεψε
για να χτυπήσεις),
 χορταίνω: μι σάτουρ(ου), **μι σουάταρ, μι ναμάνκου**,

συγγένειες

αγόρι: φιτσιόρ(ου), **φιτσιόρ(ου)**,
 αδερφή: σόρα, **σουόρα**,
 αδερφός: φράτι, **φράτι**,
 άνδρας: μπαρμπάτ(ου), **μπαρμπάτ(ου)**,
 ανεπιός: νιπότ(ου), **νιπουότ(ου)**, **είναι και ο εγγονός**,
 αρσενικό: μάσκουρ(ου), **μάσκουρι**,
 γιαγιά: μάια, ντάντα μάρι, **μπάμπα**,
 γιος: χίλι(ου), **ίου**,
 γονείς: παρίντσα, **τάιφα**,
 γυναίκα: μλιάρι, **μουιάρια**,
 θεία: τέτα, **τιέτα**,
 θείος: λάλα, **τσιότσου (αδελφός του πατέρα)**, **βούτσι (αδελφός
 της μητέρας)**,
 θηλυκό: θιάμινα, **φιέμινα**,
 κόρη: χίλια, **ία**,
 κορίτσι: φιάτα, **φιάτα**,
 κουνιάδος: κουμνάτ(ου), **κουμνάτ(ου)**,
 μαμά: ντάντα, μούμα, **μούμα, μάμα**,
 μπαμπάς: τάτι, αφέντι, **τάτι**,
 νύφη: μβιάστα, **νιβιέστα**,
 παππούς: πάπ(ου), **ντιέντου**,

πεθερά: σουάκρα, **σουόκρα**,
 πεθερός: σόκρου, **σουόκρου**,

χαρακτηριστικά επίθετα

άρρωστος: χιβρίτ(ου) ή νιπούτ(ου), **λουός**,
 βαρύς: γκρέου, **γκριέου**,
 βλάκας: γκλάρ(ου), **ζαϊμίτ(ου)**,
 γέρος: αούσι(ου), **μουός(ου)**,
 γριά: μουάσι, **μουόσα**,
 δυνατός, υγιής: **σανατός(ου)**, **σανατούός(ου)**,
 κοντός: σκούρτου, **κουσ(ου)**,
 λεβέντης: τζιόνι, **ζούνι**,
 λεπτός: μινούτ(ου), **σλάμπ(ου)**,
 μακρύς: λούγκου, **λούνγκου**,
 μεγάλος: μάρι, **μάρι**,
 μικρός: νίκ(ου), **μίκ(ου)**,
 παλαβός: τέρσου, **μπαρλίβ**,
 τρελός: ζούρλου, **λουντ(ου)**,
 χοντρός: γκρός(ου), **γκρουός(ου)**,
 ψηλός: ανάλτου, **βάλτου**,

επαγγέλματα

αγωγιάτης: κираτζί, **κираτζίου**,
 βοσκός: πικουράρ(ου), **πικουράρ(ου)**,
 κουρέας: μπαρμπέρ(ου), **μπαρμπιέρ(ου)**,
 μυλωνάς: μουράρ(ου), **μουράρ(ου)**,
 ράφτης: φραγκουράφτου, **ράφτου**, **τερζία**,
 τσαγκάρης: τσαγκάρ(ου), **τσαγκάρ(ου)**, **τσοουλάρ(ου)**,
 τυροκόμος: κασιάρ(ου), **κασάρ(ου)**,
 φούρναρης: τσιριπάρ(ου), **φούρναρου**,
 χτενάς: **σπατάρ(ου)**, **σπατάρ(ου)**,

ρούχα

βρακί: ζμιάνα, **ιζμιένα**,
 κάλτσα: λαπούντα, **τσαράπα**,
 καπέλο: κατσιούλα, **κατσούα**,
 κουμπί: παρτζίκ(ου), **μουόπκα**,
 παπούτσι: κουρδέλι, **τσουόουλα**, **ουπίγκα=τσαρούχι**,
 πουκάμισο: καμιάσι, **καμιέσα**,
 φανέλα: κατασάρκου, **ιλιέτσκα**,

χρώματα

άσπρο: άλμπα, **άλμπου**, **άλμπα=άσπρη**,
 γαλάζιος: γαλάν(ου), βίνιτ(ου), **βίνατ(ου)**,
 κίτρινο: γκάλμπινα, **γκάλμπιν(ου)**, **γκάλμπινα=κίτρινη**,
 κόκκινο: αρόσι, **ρουόσι**,
 μαύρο: λάι, **νιέγκρου**, **λάιου(σε σπάνιες περιπτώσεις)**,
 πράσινο: βιάρντι, **βιέρντι**,

φυσικό περιβάλλον

αέρας: βίμτου, **βίντου**, **και μουόρια που ήταν μάλλον ο βοριάς**.
 άμμος: αρίνα, **πισόκ(ου)**,
 βουνό: μούντι, **μούντι**,
 δάσος: παντούρι, **ουρμάν**,
 θάλασσα: αμάρι, **μάρι(α)**,
 κάμπος: κάμπου, **κόμπου**,
 κοιλάδα: βάλι, **βάλια**, **είναι και το ποτάμι**,
 λιβάδι: λιβάδι, **λιβός**,
 νερό: άπα, **άπου**, **άπα=το νερό**,
 πεδιάδα: πάντι, **πάντινα**,
 πέτρα: κιάτρα, **ράπα**,
 πηγή: φαντάνα, **φαντόνα**,

ποτάμι: αρούου, **βάλια**,
 χώμα: τσάρα, **τσάρα**,

αχλαδιά: γκόρτσου, **γκουόρνιτσ(ου)**,
 δέντρο: πόμ(ου), **πουόμ(ου)**,
 ιτιά: σάλτσα, **βράμπα**,
 κερασιά: **τσιρέσι(ου)**, **τσιριές(ου)**,
 κορομηλιά: προύν(ου), **προύν(ου)**,
 κυδωνιά: γκουτούνι(ου), **γκαντούνιου**,
 μηλιά: μέρ(ου), **μιέρ(ου)**,
 οξιά: φάγκ(ου), **φάγκ(ου)**,
 πεύκο: κίν(ου), **πιν(ου)**,
 φτέρη: φιάρικα, **φιέρικα**,

αστέρι: στιάου, **στιέουα**, **στιέλα**,
 βροχή: πλουάι, **πλουόια**,
 ζέστη: **καλντούρα**, **καλόρια**, **καλντούρα**
 ζεστό: κάλντα, **κάλντου** (κάλντα για θηλ.)
 ήλιος: σουάρι, **σουάρι**,
 κρύο: αράτσι, **ράτσι**,
 πάχνη: μπρούμ, **μπρούμα**,
 σύννεφο: νιόρ(ου), **νουόρ(ου)**,
 φεγγάρι: λούνα, **λούνα**,
 χαλάζι: γκρίντινα, **γκρίντινα**,
 χιόνι: νιάουα, **νιέουα**,

αγελάδα: βάκα, **βάκα**,
 αλεπού: βούλπι, **λυσίτσα**,
 άλογο: κάλ(ου), **καλ(ου)**,
 αρκούδα: ούρσα, **ουρσόνια**,
 αρνί: νιέλ(ου), **νιέλ(ου)**,
 βάτραχος: μπρούατικ(ου), **ζάμπα** (μπρούόσκα=βάτραχος
μπράσκα),
 βόδι: μπό(ου), **μπό(ου)**

γάιδαρος: γουμάρ(ου), **μαγκάρ(ου)**,
 γάτα: κατούσι, **μάτσα**,
 γουρούνι: πόρκου, **π(ου)όρκου**,
 κατσίκια: κάπρα, **κάπρα**,
 κόκορας: κουκότ(ου), **κουκουότ(ου)**, **κακουότ(ου)**,
 κότα: γκαλίνα, **γκαλίνα**,
 λαγός: λιέπουρ(ου), **ιέπουρ(ου)**,
 ποντικός: σουάρικ(ου), **σουόρικ(ου)**,
 πρόβατο: ουάι, **ουάια**,
 σκύλα: κατσάουα, **κατσάουα**,
 σκύλος: κάνι, **κόνι**,
 φίδι: ναπάρτικα, **σάρπι**,
 χελώνα: μπρουάσκα, **ζιέικα**,
 ψάρι: πέσκου, **π(ι)έστι**,

το σπίτι

αποχωρητήριο: απόπατ(ου), πραβάτα, χαλέ, **μουστουράκ(ου)**,
 βρύση: σιόπουτ(ου), **σιόπατ(ου)**, **τσιέσμα**,
 δαδί: τζάντα, **ζάντα**,
 δωμάτιο: ουντέ, **ουντάια**,
 καπνός: αφούμ(ου), **φουμ(ου)**,
 καρέκλα: καρέκλα, **σκάντ(ου)**,
 κήπος: γκαρντίνα, **γκαρντινιτσ(ου)**,
 κλειδί: κλιάι, **ουτφουόρ**, **κλειδαριά=κλιούτς**
 κουζίνα: κουζίνα, **κουζίνα**,
 κουτάλι: λίνγκουρα, **λίνγκουρα**,
 κρεβάτι: κριβάτι, **κριβάτ(ου)**,
 μαχαίρι: κατσούτ(ου), **κουτσότ(ου)**,
 ξύλο: λέμνου, **λιέμνου**,
 παράθυρο: φιριάστρα, **πιντζιέρκα**,
 πιρούνι: προυάκα, **μπανιέλα**,
 πόρτα: ούσι, **ούσα**,

ρούχα: στράνι, **παρτόιορ**,
 σκούπα: μέτουρα, **μιέτουρα**,
 σπίτι: κάσα, **κάσα**,
 στάχτη: **τσινούσι**, **τσινούσα**,
 στέγη: τσιτί, **τσατία**,
 τοίχος: στίσμα, **ζίντ(ου)**,
 τραπέζι: μιάσα, **τραπιέζα**, (**μιέσα=τραπεζομάντηλο**),
 υπόγειο: κατόι, **υπόγειο**,
 φούρνος: **τσιριάπ(ου)**, **φούρνα**,
 φράχτης: γκάρντου, **γκάρντου**,
 φωτιά: φόκ(ου), **φουόκ(ου)**,

εργαλεία

καρφί: πένουρα, **καρφία**,
 πένσα: τανάλια, **κλέστου**,
 σφυρί: τσιόκ(ου), **τσακάν(ου)**,
 τσεκούρι: ταπόρ(ου), **μπαλτία**,
 ψαλίδι: φουάρτικα, **φουόρφικα**,

το χωριό

γείτονας: βιτσίν(ου), **κουμσία**
 γειτονιά: βιτσινάτα, **μάλα**,
 δρόμος: κάλι, **ντρούμ**,
 εκκλησία: μπισιάρικα, **μπισιέρκα**,
 μονοπάτι: καράρι, **ντρουμάκ(ου)**, **καράρια=πέρασμα**,
 σπίτι: κάσα, **κάσα**,
 ρέμα: τράπ(ου), **τράπ(ου)**,
 χωριό: χουάρα, **κατούν(ου)**,

τα αντίθετα

αγοράζω: ακούπαρ(ου), **κούμπαρ**,
 πουλώ: βίντου, **βίντου**,

ανεβαίνω: μι αλίν(ου), **μι πούν λα σούσου**,
 κατεβαίνω: μι ντιπούν(ου), **μι ντασφάκ**,

άσπρο: άλμπα, **άλμπου (άλμπα=θηλ.)**,
 μαύρο: λάι, **νιέγκρου, λάιου=πιο σπάνια**,

έξυπνος: ντιστέπτου, **νταστιτάτ(ου), σπουρικάτ(ου)**,
 κουτός: γκλάρ(ου), **ζαϊμίτ(ου), μπανταλάου**,

έρχομαι: γίν(ου), **βίν**,
 φεύγω: φούγκ(ου), **φουγκ**,

καθαρός: κουράτ(ου), **κουράτ(ου), πακ**,
 βρόμικος: νιλάτ(ου), **μπαρκαλόσ(ου)**,

κοντά: απρουάπια, **προυάπι**,
 μακριά: λάργκου, **ντιπάρτια**,

κοντός: σκούρτου, **κουσ(ου)**,
 ψηλός: ανάλτου, **βάλτου**,

κρατώ: τσάν(ου), **τσόν**,
 αφήνω: αλάσ(ου), **λας**,

μικρός: νίκ(ου), **μίκ(ου)**,
 μεγάλος: μάρι, **μάρι, μάρε**.

σηκώνομαι: μι μούτ(ου), **μι σκουόλ**,
 κάθομαι: σιέντ(ου), **σόντ**,

σήκω: σκούάλα , **σκουόλα τι**,
 κάτσε: σιέτζα, **σος**,

ψηλά: ντζιάνα, **νάλτου**,
 χαμηλά: νγκιόσ(ου), **πουζιμνάτου, λα παντόι**,
(τζουόσ(ου)=κάτω),

ψηλός: ανάλτου, **νάλτου**,
 κοντός: σκούρτου, **κούσ(ου)**,

το Περιβόλι, η Κούπα

Βουνά: Όου, Φλέγκα, Κουλέου, Κόντουρ, Τσιούμα.
Τσούμα, Ουμπόι, Γκρουός, Γκαντάτσα, Λόζιγιου, Πλουότς,

Ποτάμια: Αρούου άλμπου, Αρκουδόρεμα, Βαλιαρά, **Βάλια**
Μάρε, Βάλια Ντρίσκα, Βάλια ντι Καστόνιου, Βάλια Νάπαρτι,
Βάλια Μίρκα, Βάλια ντι Γκαρντίνα,

Βρύσες: Δούκα, Μινούτου, Πένταλου, Μπράσκα Φαντάνα, **Άπα**
αλ Κουόρμπου, Άλμα Άπα, Λα Σουόπατ(ου), Φαντόνα Λα
Στράμπου, Κουρίτα, Φαντόνα αλ Κερκίνα, Μπιγκορλίβα κλπ.

Εκκλησίες: Αγίου Γεωργίου, Αγίου Αθανασίου, Σωτήρος, Αγίας
 Παρασκευής, Παναγίας, Αγίου Παντελεήμονος, Αγίου Νικολάου,
 Προφήτη Ηλία. **Μπι(α)σιέρκα αλ Μπαγκαρουόντιτσα**
(Εκκλησία της Παναγίας),

Τοπωνύμια: Μεσοχώρι, Περιοχή, Σχολείο, Ξενοδοχείο, Σφούρλα, Κιάτρα αλ Τέγου, Καζάρμα, Γκουρντουμπίλια, Γκαρντίνα αλι Έρι, Κάνικ(ι), Τίζα, Κρούτσια, Βάλια Κάλντα, Σουλιάτου, Μπαϊτάνι, Πάντια αλ Τρουμπιά, Παλιομανάστρι, Πάντια α φούρλου, Πάντια α γουμάρλου, Πριόνια, Πιστίτσα, Γιροπούλι(ου), Αγίν(ι), Μαντίλα, Ίσβουρλου αλ(ου) Τζέκα, Κιάτρα άλμπα, Κιάτρα λάι, Μούρα κ. ά.

Λα Κρούτσι, Ράπα αλ Κουόρμπου, Πάντινα, Νάπαρτι, Σ(ου)όρε Μάρε, Προύν, Λόζινιου, Κουόντρι, Βαρτόπα αλ Ντίμα, Μπάλτα Ρουόσι, Λα Πουζάρ, Ρίντου ντι Γκαρντίνα, Ισβούρι, Ταπουόλι, Βαρτίκα, Μπιβόι, Βίνιορ, Λίντς κ.ά.

Βασιλική στράτα: Τμήμα λιθόστρωτου δρόμου της ρωμαϊκής εποχής. Αντίστοιχα υπάρχει η τοποθεσία «**Λα Μιλιάρου**» όπου υπήρχε μέχρι κάποιες δεκαετίες πριν πέτρινη στήλη με λατινικά στοιχεία. Πολύ πιθανόν να ήταν ο γνωστός οδοδείκτης «**Μιλιάρι**» των Ρωμαίων για αντίστοιχο λιθόστρωτο δρόμο (που είναι γνωστός ως «συμμαχικός δρόμος») και συνέδεε την κοιλάδα του Αξιού με την περιοχή της Αλμωπίας μέσω Σκρένας-Λιβαδίων.

καθημερινές λέξεις και απλές φράσεις

καλημέρα: μπουνατζούα, **μπούνα ζούα,**
 καλησπέρα: μπούνα σιάρα, **μπούνα σιέρα,**
 καληνύχτα: νουάπτι μπούνα, **μπούνα νουόπτια,**
 καλώς ήρθατε: γκίνι βίνιτ(ου), **μπίνι βινίτς,**
 καλώς σας βρήκαμε: γκίνι β αφλέμ(ου), **μπίνι βα φλόμ,**
 στην υγεία μας: σανατάτι, **λα σανατάτι,**
 χρόνια πολλά: άν(ι) μούλτσα, **ντι μούιτς αν(ι),**
 ώρα καλή: ουάρα μπούνα, **κου σανατάτι, κου ντουόμνου,**

του χρόνου καλύτερα: τρα ναίντι κάμα γκίνι, **ντι (α)ν τίμπο(υ)
μάι μπουν,**

πόσες μέρες θα μείνετε εδώ; κάτι τζάλι βάι σιντέτσα αουάτσι;
κότι ζόλι σι σαντιέτς ουά(τσι);

Το απόγευμα θα πάμε για καφέ στο Μεσοχώρι: ντουπαμιάσα βα
να τσέμ τρα καφέ του Μισουχόρι, **ντούπου νιάζιτς σι να
ντούτσιμ ντι καβιέ λα Μεσοχώρι,**

Το βράδι θ' ανάψουμε φωτιά στο Κίνικι με ξύλα που θα
μαζέψουμε από το δάσος: αστάρα βα απριντέμ φοκ(ου) λα
Κάνικ(ι) κου λιάμνι τσι βάι αντουνέμ ντιν παντούρι, **Στάρα σι
πρίντιμ φουόκ λα Κίνικι κου λιέμνι τσιά σι ντουνόμ ντιν
ουρμάν,**

Στο πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής έρχεται στο χωριό πολύς
κόσμος: λα πανιγίρ(ου) ντι Σταβίνιρ(ι) γίνι νχουάρα μούλτα λούμι,
Λα παναγκίρου αλ Σταβίνιρια βίνι αν κατούν μούλτα λούμια,

Ο κήπος της Έρης βρίσκεται στο δάσος, στον δρόμο που πάει στην
Αβδέλλα: γκαρντίν αλι Έρι σι άφλα του παντούρι πρα κάλια τσι σ
ντούτσι λ' Αβδέλα, **Γκαρντινίτσου αλ Έρη σι άφλα αν ουρμάν,
λα ντρούμου τσιά σι ντούτσι λα Αβδέλα,**

Μπήκε το γουρούνι στον κήπο κι έφαγε τα λαχανικά όλα: ιντρέ
πόρκουλ(ου) του γκαρντίνα σι μκέ βιάρτζαλι τούτι. **Αντρό
πουόρκου αν γκαρντινίτσου σι ου μανκό τουότα βιρντιέτσα,**

Αν ανακατέψουμε τις δυο γλώσσες, θα έχουμε: κας μιντίμ(ου)
δουάουαλι λίμπι βαι αβέμ(ου), **κα σίλι μιντίμ ντουάουλι λίμπι σι
βιέμ:**

Μπήκε πόρκους στην γκαρντίνα κι έφαγε τα βιάρτζα όλα.

Δύο στίχοι από ποίημα του Τζιουτζίκα Περδίκη όπου ο ένας από τους δύο συντρόφους μιλάει βλάχικα και ο άλλος απαντά ελληνικά:

Κούμ τσάι κέφια ό φαρτάτε, **κουμ σα κιέφουρλι φαρτάτε;** (Πώς παν τα κέφια, σύντροφε;) - κι εκείνος απαντά: Όλο μέλ' και μπακλαβά. **Τουότι νιάρι σι μπακλαβά,**

Το πρωί θα πάμε με τα πόδια στον κήπο της Έρης: Ταινά βα να τσέμ κου τσιουάρλι λα γκαρντίν' αλι Έρη, **Μόινι (αύριο) ντιμνιέτσα σι να ντούτσιμ κου πιτσουάριλι λα γκαρντινίτσου αλ Έρη.**

Όταν ήμουν μικρός, νόμιζα πως η ζωή δεν τελειώνει: Κάντου ιαράμ νίκ(ου) νι ασπαρέα κα μπάνα νου μπιτσάστι. **Κον (α)ράμ μικ ταρτσάμ κα γκίτου νου σι σφαρσάστι (μι σπαριέμ=τρόμαζα),**

Με γέλασαν τα πουλιά που κελαηδούν την άνοιξη: Μι αράσιρα πούλλι τσι κάντα προμουβιάρρα, **μι μιντσουνάρα πούι τσι κόντα αν πρίμα Βιέρα,**

Το μεσημέρι θα έχουμε τσουκνιδόπιτα: Λα πράντζου βάι αβέμ(ου) πίτα ντι ουρτζάτσ(ι), **Λα νιάζιτσου σι βιέμ πλατσίντα κου ουρτζίτς,**

Μην ξεχάσεις, όταν γυρίσεις από το Μεσοχώρι, να φέρεις ψωμί: Σ νού τι αγκαρσιέστι, κάντου βα τι τόνρι ντιτ Μισουχώρι, σι αντούτσ(ι) πάνι. **Σ' νου γκαρσός, κον στι τουόρρι ντιν Μεσοχώρα, σι ντουτς πόινι,**

Πήγαινε στη Μαρίτσα και πες της να σου δώσει μισό φλιτζάνι ξίδι: Ντούτι λα Μαρίτσα σι τζάλ(ι) σ τσα ντά τζιουμιτάτι φιλτζάνι πούσκα, **ντουτι λα Μαρίτσα σι γκρέι σιτς ντα ζμιτάτι ντι φλιτζάν πούσκα,**

Ψες το βράδυ είδα στον ύπνο (μου) τους γονείς μου: Αέρ(ι)
νουάπτια βιτζούι του γίς(ου) παρίντσαλι. **Ιέρ σιέρα βιζούι αν βις
μάμα σι τάτι,**

Την Κυριακή πρέπει να πάω στην εκκλησία για ν' ανάψω ένα
κερί: Ντουμάνικα πρίντι σ μι ντούκ(ου) λα μπισιάρικα τρας
απρίντου ούνα τσιάρα, **Αν Ντουμίνικα τρουμπουιάστι σι μι
ντουκ λα μπισιέρκα σι πρίντου ούνα λιμινάρια,**

ΛΕΞΙΚΟ

ΕΛΛΗΝΟΒΛΑΧΙΚΟ

A

αβγατίζω: αντάβγκου, **αντάβγκου**,
 αβγό: όου, **ουόου**,
 αγάπη: βριάρι, **βριάρια**,
 αγαπημένος: βρούτ(ου), **βρούτ(ου)**,
 αγαπώ: βόι, **βουόι**,
 αγγούρι: καστραβέκ(ου), **κ(ρ)ασταβιέτι**,
 αγελάδα: βάκα, **βάκα**,
 αγελαδάρης: βακάρ(ου), **βακάρ(ου)**,
 αγιασμός: αγιασμό, **γκιάσμα**,
 αγκάθι: σκίν(ου), **σπίν(ου)**,
 αγκαλιά: μ πράτσα, **μπράτσα**,
 αγκομαχώ: νκανέσκου, **γκανιές**,
 αγκυλωμένος: ντσαπάτ(ου), **αντσαπάτ(ου)**,
 αγκυλώνω: ντσάπ(ου), **αντσάπ**,
 αγκώνας: κότ(ου), **κουότ(ου)**,
 αγνώριστος: νι κουνουσκούτ(ου), **νι κανασκούτ(ου)**,
 αγορά: παζάρι, **παζάρι**, **παζαρίστι**,
 αγοράζω: ανκούπαρου, **(αν)κούμπαρ**,
 αγορασμένος: ανκουπαράτ(ου), **(αν)κουμπουράτ(ου)**,
 άγουρος: νι φάπτου, **νι κόπτου**, **νι κουόπτου**, **βιέρντι**,
 αγρός: άγκρου, **άγκρου**,
 αγωγιάτης: κираτζί, **κираτζίου**, **αγουγιάτου**,
 αδειάζω: γκουλέσκου, **ντασόρτου**, **αγκουλιέσκου=ξεγυμνώνω**,
 άδειος: γκόλ(ου), **ντασόρτ(ου)**, **γκουόλ=γυμνός**,
 αδερφή: σόρα, **σουάρα**,
 αδερφός: φράτι, **φράτι**,

αδύνατος, αδύναμος: **σαλάμπ(ου), σλάμπ(ου),**
 αδυνατώ: νου πότ(ου), **νι πατούτ(ου),**
 αέρας: βίμτου, **βίντου,**
 αεροπλάνο: αρουπλάν(ου), **αεροπλάνου, μπαλουόν(ου),**
 αετός: βούλτουρ(ου), **βαλτούρ(ου),**
 αιδοίο: πίτσια, **γκίσντα, πούτκα,**
 αίμα: σάντζι, **σόντζι,**
 αιμοβόρος: μουβόρ(ου), **αιμοβόρου,**
 αιτία: ιτί, **(α)ιτία, μουουμνό,**
 ακάθαρτος: νιλάτ(ου), **νι σπιλάτ(ου), μπαρκαλόσου,**
 ακίδα: λουσκίδα, **ακίντα, τσιέπκα,**
 ακίνητος: νι μινάτ(ου), **νι μιτσκάτ(ου),**
 ακοή: αβτσάρι, **ουζόρια,**
 ακόμη: νίνκα, **άνκα,**
 άκοπος: νι ταλιάτου, **νι ταϊάτ(ου),**
 ακουμπώ: ντρουπέσκου, **μι ντουόπαρ,**
 ακουστός: αβτζάτ(ου), **ουζότ(ου), ανβιτσάτ(ου),**
 ακούω: άβντου, **ουντ,**
 άκρη: μάρτζινα, **μάρτζινα,**
 ακριβαίνω: σκουνκέσκου, **ανσκόμπου,**
 ακριβός: σκούμπου, **σκόμπου,**
 ακριβώς: ταμάμ, **ταμάν, αλις,**
 αλάτι: σάρι, **σάρι,**
 αλέγρος: αλέγκρου, **μπακαρουός,**
 αλέθω: μάτσιν(ου), **μάτσιν,**
 αλειμμένος: αούμτου, **ούνσου,**
 αλείφω: αούγκου, **ούνγκου,**
 αλεπού: βούλπι, **λυσίτσα,**
 αλεσμένος: ματσινάτ(ου), **ματσινάτ(ου),**
 αλεστικά: κσάλι(ου), **πρι ματσινάρια,**
 αλεύρι: φαρίνα, **φαρίνα,**
 αλίμονο: καβάι, **καβάι,**
 αλλά: ντικάτ(ου), **αλλά, αμά,**
 αλλαγμένος: αλακσίτ(ου), **μινίτ(ου),**

αλλάζω: αλακσέσκου, **μινιές,**
 αλλιώς: αλιούμτρια, **ίνακ,**
 άλλος: άλτου, **λάντου,**
 αλλού: αλιούρια, **αν λάντου λουόκ(ου),**
 άλμα: ανσαράρι, **σαρίρια, μιτνίρια,**
 αλμυρός: νσαράτ(ου), **σαράτ(ου),**
 άλογο: κάλ(ου), **κάλ(ου),**
 αμάθητος: νι μβιτσάτ(ου), **νι αμβιτσάτ(ου),**
 αμέθυστος: νι μπιτάτ(ου), **νι αμπιτάτ(ου),**
 αμέτρητος: νι μισουράτ(ου), **νι νουμιράτ(ου),**
 άμμος: αρίνα, **πισουόκ(ου),**
 αμνός: νιέλ(ου), **νιέλ(ου),**
 αμοιβή: πλάτα, **πλάτα,**
 αμολάω: σαργκέσκου, **σγκαρπιές,**
 αμπέλι: αγίνι(ου), **βίνια,**
 άμυαλος: φάρα μίντι, **φάρα μίντι,**
 αν: κας, **άκου,**
 ανάβω: απρίντου, **πρίντου,**
 αναγνωρίζω: κουνόσκου, **κανουόσκου,**
 αναζητώ: κάφτου τρας άφλου, **ουμπιντιές,**
 ανακατεύω: μιντέσκου, μιάστικ(ου), **μιντιές,**
 ανάμειξη: μιστικάρι, **μιντίρια,**
 αναμένω: αντάστου, **στιέτ,**
 άναμμα: απριντιάρι, **πρίντιρια,**
 αναμμένος: απρέσ(ου), **πρίνσου.**
 αναπνέω: λιάου ανάσα, **λιέου σαλουόκου,**
 αναπνοή: ανάσα, **σαλουόκ(ου),**
 ανασταίνω: νγιέσκου, **ανγκιές,**
 αναστενάζω: σούσκιρ(ου), **σούφλα,**
 άνδρας: μπαρμπάτ(ου), **μπαρμπάτ(ου),**
 ανεβάζω: αλίν(ου), **πουν λα σούσου,**
 ανεβαίνω: μι αλίν(ου), **μι πουν λα σούσου,**
 ανέβασμα: αλινάρι, **πούνιρια λα σούσου,**
 ανεβασμένος: αλινάτ(ου), **πους τσούπρα,**

ανείδωτος: νι βιτζούτ(ου), **νι βιζούτ(ου)**,
 άνεμος: βίμτου, **βίντου**,
 ανεψιός: νιπότ(ου), **νιπουότ(ου)**,
 ανήμπορος: νι πτούτ(ου), **νι πατούτ(ου)**,
 ανήξερος: νι στιούτ(ου), **νι στιούτ(ου)**,
 άνθρωπος: όμ(ου), **ουόμ(ου)**,
 ανοιγμένος, ανοιχτός: ντισφάπτου, **ντασλίς(ου)**,
 ανοίγω: ντισφάκ(ου), **ντασκλίντ**,
 άνοιξη: προμουβιάρα, **πρίμα βιέρα**,
 άντερο: μάτσ(ου), **μάτσ(ου)**,
 αντέχω: ντινασέσκου, **αντισιές, τσον**,
 ανυψώνω: αναλτσέσκου, **ναλτσιές(κου)**,
 αξέχαστος: νι αγκαρσίτ(ου), **νι γκαρσότου**,
 άορατος: νι ασπούς(ου), **νι βιζούτ(ου)**,
 άπάγκιο: άπάγκιου, **άπάγκιο, σιέμτου**,
 απαρνούμαι: απαρνιέσκου, **νου μι καντασιές**,
 απατεώνας: πατόν(ου), **λουπουντίτου**,
 απέναντι, **αν νάπαρτι** πέρα: ντιντίν τι, **τσίντια**,
 απέξω: ντιναφουάρα, **ντι ναφάρα**,
 άπλυτος: νιλάτ(ου), **νι σπιλάτ(ου)**,
 απλωμένος: τέσ(ου), **τίνσ(ου)**,
 απλώνω: τίντου, **τίντου**,
 από: ντι, ντιν, **ντι λα, ντιν**,
 αποβραδής: ντινουάπτι, **ντι λα νουάπτια**,
 άπόγεμα: ντούπα μιάσα, **ντούπο(υ) νιάζιτς(ου)**,
 αποθέτω: απούν(ου), **πούν**,
 άπορία: άπουρί, **άπουρία**,
 άπορος: φτόχ(ου), **σουρμάου**,
 αποσύρω: λιάου ναπόι, **λιάου ναπόι, τραγκ ναπόι**,
 αποφεύγω: αποφούγκ(ου), **φούγκ ντι ...**,
 αποχωρητήριο: κακατόρ(ου), χαλέ, πραβάτα, **μουστουράκ(ου)**,
 άπόψε: αστασιάρα, **στα σιέρα, στάρα**,
 άπόψυξη: ντισγκλιτσάρι, **ντας ανγκλιτσάρια**,
 άπώλεια: κίρίρια, **πιρντούρια**,

αράδα: αράντα, **ούρντιν(ου)**,
 αραιωμένος: αραίτ(ου), **αραίτ(ου)**,
 αραιώνω: αράεσκου, **αραίές**,
 αργά: αμανάτ(ου), **κατιλίν, μανάτ(ου)**,
 αργαλειός: αραζμπόιρ(ου), **ρασμπόιου**,
 αργώ: αμάν(ου), **ζαμπουβιές**,
 αριστερός: αστάνγκου, **λιέβου**,
 αρκούδα: ούρσα, **ουρσουόνια**,
 αρμέγω: μούλγκου, **μούλγκου**,
 αρνί: νιέλ(ου), **νιέλ(ου)**,
 αρουραίος: σιουάρικ(ου), **σουάρικ(ου)**,
 αρπαγμένος (από τη φωτιά): παλίτ(ου), **παρλίτ(ου)**,
 αρπαγμένος: αρακίτ(ου), **γκραμπνίτ(ου)**,
 αρπάζω: αράπ(ου), **γκραμπνιές**,
 αρραβώνας: ισουσίρι, **τουκμίρια**,
 αρραβωνιασμένος: ισουσίτ(ου), **τουκμίτ(ου)**,
 άρραφτος: νι κουσούτ(ου), **νι κασούτ(ου)**
 αρρωσταίνω: χιβρέσκου, **μι ανλουός**,
 αρρώστια: χιάβρα, νιπτιάρι, **ανλουσάρια, νι πουτιέρια**,
 άρρωστος: χιβρίτ(ου), νιπτούτ(ου), **λουός, νι πατούτ(ου)**,
 αρσενικός: μάσκουρ(ου), **μάσκουρι**,
 αρχίζω: αχιουρσέσκου. **ζακάτς**,
 ασβεστώνω: ασβιστουσέσκου, **ανβάρ**,
 ασκέπαστος: ντισβαλίτ(ου), **νι κουπιρίτ(ου)**,
 ασουλούπωτος: μπατάλκου, **μπαταλουός(ου)**,
 ασπράδα: αλμπιάτσα, **αλμπιέτσα**,
 ασπρίζω: αλγκέσκου, **ναλμπιές**,
 ασπρόρουχα: άλμπι στράνι, **άλμπα ρούμπα (παρτόιρ)**,
 άσπρος: άλμπου, **άλμπου**,
 αστέγνωτος: νι ουσκάτ(ου), **νι ουσκάτ(ου)**,
 αστέρι: στιάουα, **στιέουα, στιέλα**,
 αστέρια: στιάλι, **στιέλι**,
 αστεφάνωτος: νι νκρουνάτ(ου), **νι ανκουρνάτ(ου)**,
 αστραπή: ασκαπιράρι, **σλαπιέι**,

αστράφτω: αστράγκ(ου), ασκάπιρ(ου), **σφιτιές,**
 ασύλληπτος: νι ακατσάτ(ου), **νι κατσάτ(ου),**
 ασχημαίνω: ουρτσάσκου, **μι φακ ουρότ (τσιρούκ),**
 άσχημος: ουράτ(ου), **ουρότ(ου), τσιρούκ(ου),**
 άταφος: νι νγκπουπάτ(ου), **νι ανγκρουπάτ(ου),**
 ατελείωτος: νι μπιτσίτ(ου), **νι σφαρσότ(ου),**
 αύριο: μάνι, **μόνι,**
 αυτός: αέστου, έλ(ου), **ιέλ,**
 αυτού: αλούι, **αλούι,**
 αφαιρώ: σκάντ(ου), **λιέου,**
 άφαντο: καίπι, **νι βιζούτ,**
 αφημένος: αλασάτ(ου), **λασάτ(ου),**
 αφήνω: αλάσ(ου), **λας,**
 αφουγκράζομαι: ασκούλτου, **σκούλτου,**
 άφραχτος: νι γκαρντίτ(ου), **νι ανγκαρντίτ(ου),**
 αφρίζω: σπουμέτζ(ου), **ανσπούμα,**
 αφρός: σπούμα, **σπούμα,**
 αχλάδι: γκόρτσου, **γκουόρνιτσα,**
 αχλαδιά: γκουρτσιάουα, **γκουόρνιτσ(ο),**
 άχυρο: πάλι(ου), **πάια,**
 άψητος: νι φρίπτου, κρούντ(ου), **γκίου, νι κουόπτου,**

B

βαδίζω: ίμνου, **άμνου**,
 βαδίζοντας: ιμνάνταλουι, **αμνάτου**,
 βάδισμα: ιμνάρι, **αμνάρια**,
 βάζω: μπάγκ(ου), **πουν, αμπάγκ(ου)**,
 βαθιά: αχαντά, **ζλαμπουόκ**,
 βαλτός: **μπαγκάτ(ου)**, **πους, αμπαγκάτ(ου)**,
 βαμμένος: **μβαπσίτ(ου)**, **βουπτσίτ(ου)**,
 βαρέλι: τάλαρ(ου), **μπουτσιέουα, βαριέλα**,
 βαριέμα: νι ανγκριάκα, **μπιζιρσέσκου, α νιου λιένι, σαμ
 ανγκρικάτ**,
 βαρύς: γκρέου, **γκριέου**,
 βάτραχος: **μπρουάτικ(ου)**, **ζάμπα,μπρουάσκα**,
 βαφτίζω: **πατέτζ(ου)**, **μπάτιζ**,
 βαφτισμένος: **πατιτζάτ(ου)**, **μπατιζάτ(ου)**,
 βάφω: **μβαπσέσκου**, **βουπτσιές**,
 βγάζω: σκότ(ου), **σκουότ**,
 βγαίνω: **ιέσ(ου)**, **ιές**,
 βγαλμένος: σκόσ(ου), **σκουός(ου)**,
 βελάζω: ζγκιάρ(ου), **ζγκιάρ**,
 βελόνα: ακ(ου), **ακ(ου)**,
 βέρα: **νέλ(ου)**, **νινιέλ(ου)**,
 βέργα: **βίτσα**, **βίτσα, βιρτζιέουα**,
 βήμα: **ούρμα**, **ούρμα, ντίρα**,
 βήματα: **ούρμι**, **ούρμι, ντίρι**,
 βήχας: **τούσι**, **τούσα**,
 βήχω: **τουσιέτζ(ου)**, **μι τουσός**,

βιάζομαι: μι αγουνισέσκου, **μι ανγκουνισιές,**
 βιαστικός: αγουνισίτ(ου), **ανγκουνισίτ(ου),**
 βιβλίο: κάρτι, **κάρτια,**
 βίος: μπάνα, **γκιίτου, βιέκου,**
 βλάκας: γκλάρ(ου), λισιόρ(ου), **ζαϊμίτ(ου), λιξιόρ λα μίντια,**
 βλακεία: γκλαρίμι, **ζαϊμιτλόκ(ου),**
 βλάστηση (πυκνή και χαμηλή): σιλιτούρα, **βιρντιέτσα,**
 Βλάχος: Αρμάν(ου), **βλα,**
 βλέπω: βέντ(ου), **βιέντ,**
 βόδι: μπόου, **μπόου,**
 βοήθεια: ατζιουτάρι, **ζουτάρια,** βοηθώ: ατζιούτ(ου), **ζουτ,**
 βοσκός: πικουράρου, **πικουράρ(ου),**
 βόσκω: πάσκου, **πάσκου,**
 βουβός: μούτ(ου), **μουτ(ου),**
 βουίζω: βαζέσκου, **μπουτσός,**
 βουλωμένος: αστουπάτ(ου)
 βουλώνω: αστούπ(ου), **στουπ, βουλουσιές,**
 βουνό: μούντι, **μούντι,**
 βούτυρο: ούμτου, **ούντου,**
 βραδιάζει: ντουνιάρικα, **σι αντουνιέρικα,**
 βράδυ: σιάρα, **σιέρα,**
 βράζω: χέρμπου, **ιέρμπου,**
 βρακί: ζμιάνα, **ιζμιένα,**
 βρασμένος: χέρτου, **ιέρτου,**
 βραχιόλι: μπιλιτζίκι, **κόλμπα, μαρτζιέλα,**
 βράχος: πιστιριάουα, **ράπα,**
 βρεγμένος: ουντάτ(ου), **ουντάτ(ου),**
 βρέχει: ντα πλουάι, **ντα πλουόια, μιέρτζι πλουόια,**
 βρέχομαι: μι ούντ(ου), **μι ουντ,**
 βρέχω: ούντ(ου), **ουντ,**
 βρίσκω: άφλου, **άφλου,**
 βρομιάρης: αμπουτσάτ(ου), **αμπουτσότ(ου),**
 βρομώ: αμπούτ(ου), **αμπούτ,**
 βροχή: πλουάι, **πλουόια,**

βρύση: σιόπουτ(ου), **σιόπατ(ου), τσιέσμα,**
βυζί: τσάτσα, **τσότσα, ούζιρι,**

Γ

γαβγίζω: αλάτρου, **λάτρου**,
 γάιδαρος: γουμάρ(ου), **μαγκάρ(ου)**,
 γάλα: λάπτι, **λάπτι**,
 γαλάζιο: βίνιτ(ου), **βίνατ(ου)**,
 γαλοπούλα: κούρκου, **κούρκα, μισίρ**,
 γάμος: νούμτα, **νούντα**,
 γαμπρός (σύζυγος κόρης ή αδερφής): τζίνιρι, **ζίνιρι, γαμπρό(ου)**,
 γαμώ: φούτ(ου), **φουτ**,
 γάντι: μανούσι, **ρακόβιτσι, μανούσα=χερούλι**,
 γαργαλώ: γκανταλίκ(ου), **γκαντίτσκου**,
 γάτα: κατούσι, **μάτσα**,
 γδαρμένος: μπιλίτ(ου), **μπιλίτ(ου)**,
 γδέρνω: μπιλέσκου, **μπιλιές**,
 γείτονας: βιτσίν(ου), **κουμσία**,
 γειτονιά: βιτσινάτα, **μάλα**,
 γελασμένος: αράσ(ου), **μιντσουνάτ(ου)**,
 γέλιο: αραντιάρι, **ραντιέρια**,
 γελώ: αράντ(ου), **μι ροντ**,
 γεμάτος: μ πλίν(ου), **αμπλίν(ου)**,
 γεμίζω: σύμ πλου, **άμπλιου**,
 γένια: μπάρμπα, **μπάρμπα**,
 γεννημένος: αμιντάτ(ου), αφλάτ(ου), **φιατάτ(ου)**,
 γεννιέμαι: μι αμίντου, μι άφλου, **μι φακ, μι άφλου, μι ρουντιές**,
 γεννώ: αμίντου, **μι φιέτ, ρουντιές**,
 γερμένος: νκλινάτ(ου), **ανκλινάτου, πραβαρτίτ(ου)**,
 γερνώ: αουσιέσκου, **ανμουσός, αμπιτιρνιές**,

γέρνω: νκλίν(ου), **μι ανκλίν, πραβαρτιές,**
 γέρος: αούσιου, **μουός(ου),**
 γερός: **σανατός(ου), σανατούός(ου),**
 γεύμα: πράντζου, **γκουστίρια, ρατσόκ(ου),**
 γέφυρα: πούντι, **πούντι(α),**
 γη: λόκ(ου), **τσάρα, πιμίντ(ου), λουόκ(ου),**
 γι' αυτό: τρατσιά, **ντι αντρου τσιέα,**
 γιαγιά: μάια, ντάντα μάρι, **μπάμπα,**
 γιαούρτι: μαρκάτου, **γιαγκούρτ(ου),**
 γιατί: κατσέ, **κότσι,**
 γιατρεύω: βίντικ(ου), **λικουιές,**
 γιατρός: γιάτρου, **γιατρόου, ικίμου,**
 γίδα: κάπρα, **κάπρα,**
 γινάτι: γνάτι, **ινάτ(ου),**
 γιορτή: **σαρμπατουάρι, σαρμπατουόρια,**
 γιος: χίλιου, **ίου,**
 γκλίτσα: **καρλίγκ(ου), καρλιμπάνα, καρλίγκ(ου),**
 γκρεμίζω: σούρπου, **σαρούπ, κρεμισιές,**
 γκρεμισμένος: σουρπάτ(ου), **σουρουπάτ(ου), κρεμισίτ(ου),**
 γκρινιάζω: νγκρανιέσκου, **ραντζός,**
 γλείφω: αλίνγκου, **λίνγκου,**
 γλέντι: μουαμπέτι, **φέστα, τακαζά,**
 γλιστρώ: αρούντικ(ου), **μι σμακνιές,**
 γλιτώνω: ασκάπ(ου), **σκάπ,**
 γλύκισμα: ντουλτσιάμι, **ντουλτσιμία,**
 γλυκός: ντούλτσιου, **ντούλτσι,**
 γλώσσα: λίμπα, **λίμπα,**
 γνέθω: τόρκου, **τουόρκου,**
 γνωρίζω: κουνόσκου, **κανουόσκου,**
 γνώση: μβιτσάρι, **αμβιτσάρια, στιούτου,**
 γνωστός: κουνουσκούτ(ου), **κανασκούτ(ου),**
 γόνατο: τζινούκλιου, **ζανούκλιου,**
 γονείς: **παρίντσα, τάιφα,**
 γονιός: **παρίντι, μούμα=μάνα, τάτα-πατέρας,**

γουδί: χαβάνι, **γουδί(ου)**,
 γούρνα: γκρουάπα, **γκρουόπα**,
 γουρούνι: πόρκου, **πουόρκου**,
 γουρσουζης: ουρσουζ(ου), **γουρσουζου**,
 γραμμένο: σκρίσα, **πισίτ(ου)**,
 γραμμή: λίνεα, **τζιριέσκα, γκραμί**,
 γραπτός: σκρίσ(ου), **πισίτ(ου), γραπτού**,
 γράφω: σκρίου, νγραπσέσκου, **πισιές**,
 γρήγορα: αγόνια, **αν κουρόν**,
 γριά: μουάσι, **μουάσα**,
 γροθιά: μπούσι(ου), **μπούσ(ου)**,
 γυαλί: γιλί, **τζαμ(ου)**,
 γυμνός: ντισπουλιάτ(ου), **γκουόλ(ου)**,
 γυναίκα: μλιάρι, **μουιάρια**,
 γυρίζω: τόνου, **τουόρνου, ανβαρτιές**,
 γυρισμένος: τουρνάτ(ου), **τουρνάτ(ου), ανβαρτίτ(ου)**,
 γύρω γύρω: αμβαρλίγκα, **ανταβαρλίγκα**,
 γωνία: κόρνου, **μάρτζινα, μούτσκα**,

δάγκωμα: μουσκάρι, **μουτσκάρια**,
 δαγκωμένος: μουσκάτ(ου), **μουτσκάτ(ου)**,
 δαγκώνω: μούσκου, **μούτσκου**,
 δαδί: τζάντα, **ζάντα**,
 δάκρυ: λάκριμα, **λάκριμα**,
 δακρύζω: λακραμέτζ(ου), **λακριμιές**,
 δακρυσμένος: λακραμάτ(ου), **λακριμίτ(ου)**,
 δανείζω: μ προυμούτ(ου), **ντάου αν ντιέτ(ου)**,
 δαρμένος: μπατούτ(ου), **μπατούτ(ου)**,
 δάσος: παντούρι, **ουρμάν(ου)**,
 δαχτυλίδι: νέλ(ου), **νινιέλ(ου)**,
 δάχτυλο: τζιάντιτ(ου), **ζιέστ(ου)**,
 δειλία: κιουτί, **σπαριέρα**,
 δειλιάζω: κιουτιπσέσκου, **μι σπαρ**,
 δείπνο: τσίνα, **τσίνα**,
 δείχνω: ασπούν(ου), **σπουν**,
 δεν: νου, **νου**,
 δέντρο: πόμ(ου), άρμπουρ(ου), **πουόμ(ου)**,
άρμπουρ(ου)=βελανιδιά,
 δεμένος: λιγκάτ(ου), **λιγκάτ(ου)**,
 δένω: λέγκ(ου), **λιέγκ**,
 δεξιός: αντρέπτου, **ντιριέπτου**,
 δέρμα: κιάλι, **κουόζα**,
 δέρνω: μπάτ(ου), **μπατ**,
 δέχομαι: αδικσέσκου, **αντισιές**,
 δηλητήριο: φαρμάκ(ου), **ουτρόβα**,

διάβολος: νταράκ(ου), **ντράκ(ου)**,
 διαιρώ: μ πάρτου, **αμπαρτσός**,
 διακόπτω: κούρμου, **κούρμου**,
 διαλέγω: αλέγκ(ου), **λιέγκ(ου)**,
 διαλεχτός, διαλεγμένος: αλιάπτου, **λιές**,
 διάρροια, τσίρλα: κουφουάρι, **καφαρίρια, τσίρλα**,
 δίδυμα: ντζιάμινι, **μπλιζνάτς, ντουόνιτς**,
 δικό μου: αμέ(ου), **μιέου**,
 δίνω: ντά(ου), **ντάου**,
 διορθωμένος: αντρέπτου, **αντριέσ(ου)**,
 διορθώνω: αντρέγκ(ου), **αντριέκ**,
 διπλωμένος: αντουπλικάτ(ου), **αντιπλίτ(ου)**,
 διπλώνω: αντούπλικ(ου), **αντιπλιές**,
 δίψα: σιάτι, **άρσου ντι άπου**,
 διψώ: νιου σιάτι, **σαμ αρσ(ου) ντι άπου**,
 διωγμένος: αβινάτ(ου), **παταρίτ(ου)**,
 διώχνω: αβίν(ου), **παταριές**,
 δόντι: ντίν τι, **ντίντι**,
 δόντια: ντίντσα, **ντίντσ(ου)**,
 δοσμένο, δεδομένο: ντάτα, **ντάτου**,
 δουλειά: λούκρου, **λούκρου**,
 δουλευτάρης: λουκρατόρ(ου), **λουκρατουόρ(ου)**,
 δουλεύω: λουκρέτζ(ου), **φακ λούκρου, σιρμπιές**,
δοχείο: βάσ(ου), τινικία,
 δρόμος: κάλι, **ντρουμ**,
 δροσιά: αριχάτι, **άουρα**,
 δύει: ασκάπιτα, **σκάπιτα**,
 δύναμη: πτιάρι, **πουτιέρια**,
 δυσφορία: γκριάτσα, **γκριάτσα**,
 δύω: ασκάπιτ(ου), **σκάπιτ**,
 δωμάτιο: ουντέ, **ουντάια**,

E

εβδομάδα: σιπτουμάνα, **σαπταμόνα**,
 έγγαμος: νσουράτ(ου), **ανσουράτ(ου)**,
 εγγονός: νιπότ(ου), **νιπουότ(ου)**,
 έγερση: σκουλάρι, **σκουλάρια**,
 εγκέφαλος: μιντούα, **μαντούα**,
 έγκυος: γκριάουα, νκαρκάτα, **γκριέουα, αγκρικάτα**,
 εγώ: ιό, μίνι, **ιό**,
 έδαφος: λόκ(ου), **λουόκ(ου), πιμίντου**,
 εδώ: αουά, αουάτσι, **ουά, ουάτσι**,
 έθιμο: αντέτι, **αντιέτ(ου)**,
 είδηση: χαμπάρι, **αμπιέρ(ου)**,
 είμαι: χίου, **σαμ**,
 είσοδος, εισαγωγή: ιντράρι, **αντράρια**,
 εκατό: ουνασουότα, **ούνα σουότα**,
 εκατομμύριο: μιλιόν(ου), **μιλιόν(ου)**,
 εκεί: ακλό, **κουόλα**,
 εκκλησία: μπισιάρικα, **μπισιέρκα**,
 έλατο: μπράντ(ου), **τίσα (είναι και η τούγια)**,
 ελαφράδα: λισιουράμι, **λιξιουράτου**,
 ελαφρός: λισιόρ(ου), **λιξιόρ(ου)**,
 ελαφρώνω: λισιουρέτζ(ου), **λιξουριές**,
 ελιά: μάσινα, **μασλίνα**,
 Έλληνας: γκρέκ(ου), **γκρακ**,
 ελληνικά: γκρατσέστι, **γκρατσιέστι**,
 εμετός: αβουμιάρι, **βουματούρα**,
 εμποδίζω: αμπουτσέσκου, **εμποδισιές**,

εντολή: όρντιν(ου), **πουβιλίρια**,
 έξοδος: ισίρι, **ισότου, ισόρια**,
 εξοντώνω: κσιφάκ(ου), **ταλτσός, σπιέλ**,
 έξυπνος: ντιστέπτου, **νταστιτάτ(ου), σπουρικάτ(ου)**,
 έξω: αφουάρα, **ναφάρα**,
 επάνω: ντζιάννα, νσούσ(ου), ανάλτου, **τσούπρα, πρι.....**
 επειδή: **κα, κα**,
 έπειτα: απόια, **νάπτα**,
 επί: **πρα, πρι**,
 επιθυμώ: βόι μούλτου, **βόι, τσιέρ**,
 επισκέπτης: ουάσπιτ(ου), **ουάσπιτσ(ου)**,
 επομένως: τρα τσιά, **ντι αντρου τσιέα**,
 εργαζομαι: λουκρέτζ(ου), **φακ λούκρου, σιρμιές**,
 εργαζόμενος: λουκρατόρ(ου), **λουκρουόσου, αργάτου**,
 εργασία: λούκρου, **λούκρου**,
 έρχομαι: γίν(ου), **βιν**,
 ερχόμενος: βινίτ(ου), **βινίτ(ου)**,
 ερώτημα: ντριμπάρι, **αντριμπάρι(α)**,
 ερωτώ: ντρέμπ(ου), **αντριέμπ**,
 εσπέρα: ντούπα μιάσα, **στιμνίρια, λα καντιέρια μαράκου**,
 εστία: βάτρα, **βάτρα, ουτζάκου**,
 έτος: αν(ου), **αν(ου)**,
 έτσι: ακσί, ακσίτσι, **σα, κα σα**,
 ευχαριστώ: μιαρσί, **σπουλάιτι**,
 ευχή: ουράρι, **μπλουγκοσουόφ(ου)**
 εχθές: αέρ(ι), **ιερ**,
 έχω: άμ(ου), **αμ**,
 έως: **πάννα, πάντα**,

Z

ζαλίζω: ζαλσέσκου, **αμπαρλιβιές,**
 ζεματίζω: ουπαρέσκου, **παπαριές,**
 ζεματισμένος: ουπαρίτ(ου), **παπαρίτ(ου),**
 ζεσταίνω: νγκαλτζέσκου, **ανκαλτζός,**
 ζεσταμένος: νγκαλτζάτ(ου), **ανκαλτζότ(ου),**
 ζέστη: καλντούρα, **καλτζόμια,**
 ζεστός: κάλντου, **κάλντου,**
 ζευγάρι: πριάκλι, **ζουζία,**
 ζημία: ζνί, **ζαϊάν(ου),**
 ζημιάρης: ζνιάρκου, **ζαϊαντζία,**
 ζητιάνος: ντικουνιάρ(ου), **προυσιέκ(ου),**
 ζητούμενος: καφτάτ(ου), **ουμπιντίτ(ου), τσιερούτ(ου),**
 ζητώ: κάφτου, **τσιέρ,**
 ζόρικος: ζόρκου, **σιέρπου,**
 ζουμί: τζάμα, **τσουόρμπα,**
 ζυγαριά: καντάρι, **καντάρ(ου), ζίγκια,**
 ζυγίζω: ζικσέσκου, **τραγκ, μιριές, ζιγκισιές,**
 ζυγώνω: απρόκι(ου), **μι προούκι(ου),**
 ζυμάρη: αλουάτ(ου), **λουτσόλ(ου),**
 ζυμώνω: φραμίντου, **φραμίντου, μιντιές,**
 ζω: μπανέτζ(ου), **γκιές, μι άφλου,**
 ζωή: μπάνα, **γκίτου, γκιάτσα,**
 ζώνη: κουράουα, **κουράουα,**
 ζωντανεύω: νγιέτζ(ου), **μι ανγκιές,**
 ζωντανός: γί(ου), **γκίου,**
 ζώο: πράβντα, **βίτα,**

Η

ηλίθιος: γκλάρ(ου), **ζαϊμίτ(ου)**,

ήλιος: σουάρι, **σουάρι**,

ήπαρ: χ(ι)κάτ(ου), **μπουμπριέκ(ου)**,

θα: βα, **σι**,
 θάβω: νγκρόπ(ου), **ανγκρουόπ**,
 θάλασσα: αμάρι, **μάρι(α)**,
 θαμμένος: νγκρουπάτ(ου), **ανγκρουπάτ(ου)**,
 θάνατος: μουάρτι, **μουόρτια**,
 θάψιμο: νγκρουπάρι, **ανγκρουπάρια**,
 θεία: τέτα, **τιέτα**,
 θείος: λάλα, **τσιτσα (αδελφός πατέρα)**, βούιτσι (αδελφός **μητέρας**),
 θέληση: βριάρι, **βριέρια, βρούτου**,
 θέλω: βόι, **βόι**,
 θεμέλιο: θιμέλι(ου), **τιμέια**,
 Θεός: Ντουμνιτζέ(ου), **ντουόμνου**,
 θεραπευμένος: βιντικάτ(ου), **λικουίτ(ου)**,
 θεραπεύω: βίντικ(ου), **λικουιές**,
 θερίζω: σιάτσιρ(ου), **σιέτσιρ**,
 θερμαίνω: νγκαλτζέσκου, **ανκαλτζός**,
 θερμός: κάλντου, **κάλντου**,
 θετός: λουάτ(ου), **αν λουόκ ντι φουμιεία**,
 θηλιά: αλάτσ(ου), **λάτσκα**,
 θηλυκό: θιάμινα, **φιέμινι**,
 θλιμμένος: μβιρινάτ(ου), **ανβιρνάτ(ου)**,
 θλίψη: μβιρίν(ου), **μαράς**,
 θολός: αλατσιτ(ου), **μότνικ(ου)**, **ζαματίτ(ου)**,
 θολώνω: αλατσιέσκου, **ζαματιές**,
 θόρυβος: λάβα, βαζούρα, βρόντου, **φασαρία, καλμπαλόκ(ου)**,

θρεμμένος: χαρνίτ(ου), **ρανίτ(ου)**,
θυμάμαι: αντούκ(ου) ντιαμίντι, **τσον μίντι, αν ντουκ αν μίντι,**
θυμωμένος: κακιουσίτ(ου), **ανβιρνάτ(ου)**,
θυμώνω: κακιουσέσκου, **μι ανβιρίν,**

I

ιδρωμένος: ασντάτ(ου), **ανσουντάτ(ου)**,
 ιδρώνω: ασούντ(ου), **ανσούντ**,
 ιδρώτας: ασντουάρι, **ανσουντάρια**,
 ιπεύω: νκάλικ(ου), **ανκάλικ(ου)**,
 ισιώνω: ισιέτζ(ου), **αντιριέκ(ου)**,
 ιτιά: σάλτσα, **βράμπα**,
 ίχνος: τόρ(ου), **ούρμα, ντίρα**,

K

καβάλα: *πρα* κάλ(ου), **αν καλάρ(ου)**,
καβαλικεύω: *νκάλικ(ου)*, **ανκάλικ(ου)**,
καβγαδίζω: *μι νκάτσι(ου)*, **μι αντσιέρτου**,
καημένος: *μαράτ(ου)*, *κόρμπου*, **ντι πικάτι**,
καθαρίζω: *κούρ(ου)*, **κουρ**,
καθαρός: *κουράτ(ου)*, *σπαστρίτ(ου)*, **κουράτου, πακ(ου),
ιστριμπίτ(ου)**,
καθημερινές: *λαλατόρ(ι)*, **ντι ι ζούα**,
καθισμένος: *σιτζούτ(ου)*, **σαζούτου**,
καθόλου: *ντιπ τσιβά*, **τσιβα, ιτς**,
κάθομαι: *σιέντ(ου)*, **σοντ**,
καίγομαι: *μι άρντου*, **μι άρντου**,
καινούριος: *νόου*, **νουόου**,
καιρός: *κιρό*, **βριέμια, βακότ(ου)**,
καίω: *άρντου*, **άρντου**,
κακός: *αρέου*, **νι μπουν**,
καλά: *γκίνι*, **μπουν**,
κάλεσμα: *ακλιμάρι*, **βικνίρια, καλισίρια**,
καλεσμένος: *ακλιμάτ(ου)*, **βικνίτ(ου), καλισίτ(ου)**,
καλοκαίρι: *βιάρα*, **βιέρα**,
καλός: *μπούν(ου)*, **μπουν(ου)**,
καλώ: *ακλιάμ(ου)*, *γκρέσκου*, **βικνιές, καλισιές**,
καμένος: *άρσου*, **άρσου**,
κάμπος: *κάμπου*, **κόμπου**,
κανένας: *βάρα*, **νίτσι ουν**,
καντήλι: *καντίλα*, **καντί(ου)**,

κάνω: αντάρ(ου), φάκ(ου), **φακ, νταρ,**
 καπέλο: κατσιούλα, **κατσούα,**
 καπνίζω: αφουμέτζ(ου), **φούμ, λα φουμ,**
 καπνιστός: αφουμάτ(ου), **φουμάτ(ου),**
 καπνοδόχος: μπουχαρέ, **μπουτζουνίκ(ου),**
 καπνός: αφούμ(ου), **φουμ(ου),**
 καπνός (το φυτό): τουτούμι, **τατούν(ου),**
 κάρβουνο (αναμμένο): ιέρ(ου), **τιτσούνι,**
 καρδιά: ίνιαμα, **ίνιαμα,**
 καρνάβαλος: λιγουτσιάρ(ου), **καρναβάιου,**
 καρούμπαλο: κουκουσιούρα, **τσαμούγκα,**
 καρπούζι: χιμουνίκ(ου), **ιουμπινίτσα,**
 καρύδι: κουκουάσι, **γκαγκουόσ(ου),**
 καρυδιά: κουκόσι(ου), **νούκα,**
 καρυδώνω: ζγκρούμ(ου), **νιέκ(ου),**
 καρφί: πένουρα, **καρφία,**
 καρφώνω: νκαρφασέσκου, **καρφουσιές,**
 κάστανο: καστάνι(ου), **καστόνια,**
 καταδιώκω: αβίν(ου), **παταριές, γκουνιές,**
 καταδίωξη: αβινάρι, **παταρίρια, γκουνίρια,**
 καταλαβαίνω: αντουκιέσκου, **αντσιλιέκ, ντουκιές,**
 κατανόηση: αντουκίρι, **ντουκίρια, αντσιλιέζιρια,**
 καταπίνω: νκλίτ(ου), **ανγκλίτ,**
 καταχωνιάζω: καιπουσέσκου, **σκούντου,**
 κατεβάζω: ντιτούν(ου), **ντασφάκ,**
 κατεβαίνω: μι ντιπούν(ου), **μι ντασφάκ,**
 κατεβασμένος: ντιπούσ(ου), **ντασφάτ(ου),**
 κατηγορώ: τζιούντικ(ου), **ζούντικ,**
 κατήφορος: αριπιντίνα, **κουόστα, λα ζουόσου, γκριμάντα,**
 κάτι: νέστι, **νίστι,**
 κατουρώ: μι τσίσι(ου), **μι πις,**
 κατρακυλώ: μι αρουκουτέσκου, **μι τουρκουλιές,**
 κατσαρόλα: τέντζιρι, **τιέντζρα, ουάλα,**
 κατσίκια: κάπρα, **κάπρα,**

κάτω: νγκιόσ(ου), χαμπλά, μπάντι, χίμα, **τζιός**,
 κατώφλι: πράγκ(ου), **πραγκ(ου)**,
 καύση: αρντιάρι, **αρντιέρα**,
 καψαλίζω: παλέσκου, **παρλιές**,
 κέδρος: τζουνιάπινι, **κιάρ**, **μπουνιτάτι**,
 κελαηδώ: κάντου, **κόντου**,
 κενός: γκόλ(ου), **ντασόρτου**,
 κέρασμα: μιστιάρι, **κιουρουσίρια**,
 κέρασμα (πριν την αναχώρηση): πινιτάδα, **κιουρουσίρια**,
 κέρατο: κόρνου, **κουόρνου**,
 κερι: τσιάρα, **λιμινάρια**,
 κερνώ: μέσκου, **κιουρουσιές**,
 κεφάλι: κάπ(ου), **κάπ(ου)**,
 κεφαλοτύρι: κασκαβάκ(ου), **κασιέρ(ου)**,
 κέφι: κέφια, **κιέφ(ου)**,
 κήπος: γκαρντίνα, **γκαρντινίτσ(ου)**,
 κίτρινος: γκάλμπιν(ου), **γκάλμπιν(ου)**
 κλαδί: αλμάκι, **βιέικα**,
 κλαίω: πλάνγκου, **πλόγκου**,
 κλάμα: πλαντζιάρι, **πλαντζιέρια**,
 κλέβω: φούρ(ου), **φουρ**,
 κλέφτης: φούρ(ου), **φουρ(ου)**,
 κλειδί: κλιάι, **ουτφουόρ(ου)**,
 κλειδώνω, κλείνω: νκλίντ(ου), **ανκλιούτς**, **ανκλίντ**,
 κλεισμένος: νκλίσ(ου), **ανκλίσ(ου)**,
 κλεμμένος: φουράτ(ου), **φουράτ(ου)**,
 κλεψιά: φουράρι, **φουράρια**,
 κλοτσιά: κουλτσάτα, **κλουότσα**,
 κλωστή: χίρ(ου), **ιρ(ου)**,
 κόβω (ύφασμα με πατρόν): κρουέσκου, **κρουιές**,
 κόβω: τάλι(ου), **κούρμου**, **τάι**, **κούρμου(=αποκόπτω)**
 κοιλάδα: βάλι, **βάλια**,
 κοιλιά: μπουρίκ(ου), **πάντικα**, **μπουρίκ(ου)**, **τουρμπουσόνα**,
 κοιμάμαι: ντόρμου, **ντουόρμου**,

κοιμισμένος: ντουρνίτ(ου), **ντουρμίτου, ζαντουρμίτου,**
 κοινωνώ: κουμάνικ(ου), **μι κουμίνικ,**
 κοιτάζω: μτρέσκου, **κατ, βιέντ,**
 κόκαλο: όσ(ου), **ουός(ου),**
 κοκκινομάλλα: πιρουσιάνα, **κου ρουόσι πιέρ,**
 κοκκινομάλλης: αρούσ(ου), **κου ρουόσι πιέρ,**
 κόκορας: κουκότ(ου), **κακουότ(ου),**
 κολλημένος: αλικίτ(ου), **λιπίτ(ου),**
 κολλιτσίδα: σκάλι(ου), **λιπιές(ου),**
 κολλώ: αλικέσκου, **μι λιπιές,**
 κολοκύθι: κουρκουμπέτα, **τίφκα,**
 κομμάτι: πάρτι, **κουμάτ(ου), πάρτια,**
 κομματιάζω: ντινίκ(ου), **φρόγκου, τάι,**
 κομμένος: ταλιάτ(ου), κουρμάτ(ου), **ταιιάτ(ου), κουρμάτ(ου),**
 κόμπος: ανόντ(ου), **νουόντ(ου),**
 κοντά: απρουάπια, νίνκα, **προυόπι, αν προυόπι,**
 κονταίνω: σκουρτέτζ(ου), **κουσιές, σλουζινιές,**
 κοντός: σκούρτου, **κουσ(ου),**
 κοπέλα: φιάτα, **φιέτα,**
 κοπή: ταλιάρι, **ταϊάρια,**
 κόρα: κούα, **κούα,**
 κόρη: χίλια, **ία,**
 κορμί: τρούπ(ου), **τρουπ(ου), σνάγκα,**
 κορόμηλα: προύνι, **προύνι,**
 κορομηλιά: προύν(ου), **προυν(ου),**
 κορυφή: τζιάνα, **ζιένα, ρίντου,**
 κορυφογραμμή: τζένουρα, **ζιένα,**
 κόρφος: σίνι(ου), **σιν(ου),**
 κοσκινίζω: ντσέρνου, **τσιέρνου,**
 κόσκινο: σίτα, τσίρ(ου), **σίτα, τσουρ,**
 κόσμος: λούμι, ντουνιαούα, **λούμια, ντουνιαού, ισάνου,**
 κότα: γκαλίνα, **γκαλίνα,**
 κοτσίδα: κουσίτσα, **κουσίτσα,**
 κουβαλώ: πόρτου, **πουόρτου,**

κουδούνι: κλόπουτ(ου), **κλουόπουτ(ου), τζαγκαράσ(ου),**
 κούκλα: πουπούσι, **κούκλα,**
 κουκουβάρια: κουκουβιάουα, **κουκουβάρια,**
 κουκουνάρι: κουκουλίτς(ου), **κουκουνάρ(ου),**
 κουκούτσι: οσ(ου), **ουός(ου),**
 κουμπί: παρτζίκ(ου), **μουόπκα,**
 κούνια μωρού: σαρμανίτσα, **λιέγκαν(ου),**
 κουνιάδος: κουμνάτ(ου), **κουμνάτ(ου),**
 κουνιέμαι: μι μίν(ου), **μι μίτσκου,**
 κουνούπι: μουσκόνι(ου), **τσαντσανάρ(ου),**
 κουνώ: μίν(ου), **μίτσκου,**
 κουράγιο: κουράι(ου), **γκαϊριέτ(ου),**
 κουράζομαι: αβουρσέσκου, **μι ουμουρός,**
 κουρασμένος: αβουρσίτ(ου), **ουμουρότ(ου),**
 κουρέας: μπαρμπέρ(ου), **μπαρμπιέρ(ου),**
 κουρεύω: τούντου, **τούντου,**
 κουρκούτι: κουλιάσι(ου), **λουτσόλ, μουόζα,**
 κουτάλι: λίνγκουρα, **λίγκουρα,**
 κουτσαίνω: σκλιουάπικ(ου), **κριβιές,**
 κουτσός: σκλιόπ(ου), **κριβ, σανταρλίβ(ου),**
 κούτσοуро: μπούτσιοιμ(ου), **τσανκουόρ(ου),**
 κουφός: κούφ(ου), **σούρντου,**
 κόψιμο: ταλιάρι, **ταϊάρια,**
 κράνα: κουάρνι, **κουάρνι,**
 κρασί: γίν(ου), **βιν(ου),**
 κρατημένος: τσανούτ(ου), **τσανούτ(ου),**
 κρατώ: τσάν(ου), **τσον,**
 κρατώντας: τσανούνταλοι, **κου τσανιέρια, κου τσανούτου,**
 κραυγάζω: ζγκιλέσκου, **τσόπ,**
 κρέας: κάρνι, **κάρνι(α),**
 κρεβατάκι: σαρμανίτσα, **λιέγκαν(ου),**
 κρεμασμένος: ασπιντζουράτ(ου), **σπιντζουράτ(ου),**
 κρεμμύδι: τσιάπα, **τσιέπα,**
 κρεμώ: ασπρίντζουρ(ου), **σπίντζουρ, ζακατσός,**

κριάρι: μπιρμπέκ(ου), **μπιρμπιέκ(ου), ριέτι,**
 κριθάρι: όρτζου, **ουόρτζου,**
 κρύβομαι: μι ασκούντου, **μι σκούντου,**
 κρύβω: ασκούντου, **σκούντου, πασταριές,**
 κρυμμένος: ασκούμτου, **σκούνσ(ου), πασταρίτ(ου),**
 κρύο: αρκουάρι, **φρικ, ράτσι,**
 κρυφτό: ασκουντιάρι, **σκούντιρια,**
 κρυωμένος: αρατσίτ(ου), αρκουράτ(ου), **ρατσίτ(ου),**
 κρυώνω: αρατσέσκου, σέκ(ου), **ανιου φρικ, ρατσιές,**
 κύκλος: σόιρ(ου), **τουρκουλάς,**
 κυκλωμένος: αμβαρλιγκάτ(ου), **ντινζουράτ(ου),**
ανταβαρλιγκάτ(ου),
 κυνηγημένος: αβινάτ(ου), **παταρίτ(ου), λουβίτ(ου),**
 κυνηγώ: αβίν(ου), **λουβιές, παταριές,**
 κώλος: κούρ(ου), **κουρ(ου),**

λαγός: λιέπουρ(ου), **ιέπουρ(ου)**,
 λάδι: ουμτουλέμνου, **ζαϊτίν(ου)**,
 λαιμός: γκούσι, **γκούσα**,
 λάμπα: λάμπα, **λάμπα**,
 λαμπερός: αστράπτου, **πρασφιτίτ(ου)**,
 λαός: λούμι, ντουνιαούσα, **λούμια**, **ντουνια(ου)**,
 λαρύγγι: γκαργκαλιάν(ου), **γκαρτλάν(ου)**,
 λάχανο: κουτσίαν(ου), **κουτσάν(ου)**,
 λεβέντης: τζιόνι, **ζούνι**,
 λέγω: τζάκ(ου), **ζικ**,
 λείπω: λιπσέσκου, **λιπσιές**,
 λεκάνη: λιένι, **ιλιέν(ου)**,
 λεπτό: μινούτ(ου), **μινούτ(α)**,
 λεπτός: μινούτ(ου), **σλαμπ(ου)**,
 λερώνομαι: μι νκάρκου, **μι μπουρκουλιές**,
 λερώνω: νκάρκου, **μπουρκουλιές**,
 λευκός: άλμπου, **άλμπου**,
 λεφτά: παράτζα, **πάρι**,
 λησμονημένος: αγκαρσίτ(ου), **γκαρσότου**,
 λησμονώ: αγκαρσιέσκου, **γκαρσός**,
 λιβάδι: λιβάδι, **λιβός**,
 λίγο: πσάν(ου), θιάμα, **νιέκ**,
 λικνίζω: λιάγκαν(ου), **λιέγκαν**,
 λικνιστός: λιγκανάτ(ου), **λιγκανάτ(ου)**,
 λίκνο: σαρμανίτσα, **λιέγκαν**,
 λίμα: αρανί, **πίλα**,

λίμνη: μπάρα, **μπαρόκα**,
 λιπαρός: γκράσ(ου), **γκρασιέσκου**,
 λίπος: γκρασίμι, **γκρασίμι, τουκ**,
 λιωμένος: τουκίτ(ου), **ρουστουπίτ(ου)**,
 λιώνω: τουκέσκου, **ρουστουπιές**,
 λόγος: ζμπόρ(ου), **ασμπουόρ(ου)**,
 λόξιγκας: σουγκλιτσάρι, **σουγκλιτσάρια**,
 λουλούδι: λιλίτσι, **φλουόρια, κίτκα**,
 λουρί: κουράουα, **κουράουα**,
 λούτσα: μουτσιάλι, **μουτσάρα, πικά ντι άπου**,
 λυγμός: σουσκιράρι, **νατρασκαίτ(ου)**,
 λυμένος: ντισλιγκάτ(ου), **ντασλιγκάτου**,
 λύνω: ντισλέγκ(ου), **ντασλιέγκ**,
 λυπάμαι: νιλουέσκου, **ανιου μόνκα**,
 λύπη (από αναπάντεχο κακό): μιλί, **μόνκα**,
 λύπη: νίλα, νβιρίν(ου), **μόνκα**,
 λυπημένος: νβιρινάτ(ου), **στενοχορισίτ(ου)**,
ανβιρνάτου=θυμωμένος

M

μαδών: σμούλγκου, **ντιέπιρ**,
 μάζεμα: αντουνάρι, **ντουνάρια**,
 μαζεμένος: αντουνάτ(ου), **ντουνάτ(ου)**,
 μαζεύω: αντούν(ου), **ντουν**,
 μαζί: νταντούν(ου), **προύνου**,
 μαθαίνω: νβέτσ(ου), **ανβιέτς**,
 μακριά: λάργκου, ντιπάρτι, **ντιπάρτι(α)**,
 μακρύς: λούγκου, **λούνγκου**,
 μαλακός: μουάλι, **μουάλι**,
 μαλακώνω: μόλι(ου), **ανμουόι**,
 μαλλί: **λάνα**, κάρ(ου), **λόνα**, κάρ=η ρόκα με το λαναρισμένο
μαλλί,
 μαλωμένος: νγκατσιάτ(ου), **αντσιρτάτου**,
 μαλώνω: μι νγκάτσι(ου), βαργέσκου, αούρλου, **αντσιέρτου**,
 μαμά: ντάντα, **μάμα**, **μούμα**,
 μανίκι: **μάνικα**, **μόνικα**,
 μανιτάρι: μπουμπουρέκ(ου), **μπουριέτι**,
 μαντρί: κουτάρ(ου), **τόρλα**, η λέξη **κουτάρ(ου)** χρησιμοποιείται
για απλή περίφραξη χωρίς στεγασμένο χώρο,
 μαξιλάρι: καπιτούνι(ου), **καπιτόνι(ου)**,
 μαραίνομαι: **μαραγκισέσκου**, **ανμουργτσός**,
 μαραμένος: **μαρανάτ(ου)**, **ανμουργτσότ(ου)**,
 μάρμαρο: μάρμαρ(ου), **μάρμαρο**,
 μαρτυρώ: ασπούν(ου), **σπουν**,
 μασώ: τσιουμουλέσκου, **μάστικ**,
 μάτι: όκλιου, **ουόκλιου**,

ματωμένος: σαντζινάτ(ου), **κου σόντζι**,
 ματώνω: σαντζινέσκου, **κούρα σόντζι**,
 μαυρίζω: λαέσκου, **νιγκριές**,
 μαύρος: λάι(ου), **νιέγκρου**,
 μαχαίρι: κατσούτ(ου), **κουτσότ(ου)**,
 μεγάλος: μάρι, **μάρι, μάρε**,
 μεγαλωμένος: κρισκούτ(ου), **κρισκούτ(ου)**,
 μεγαλώνοντας: κρισκούνταλουι, **κου κρισκούρια**,
 μεγαλώνω: κρέσκου, **κριέσκου**,
 μεδούλι: μιντούα, **μαντούα**,
 μεθαύριο: παϊμάνι, **παϊμόνι**,
 μεθύσι: μ πιτάρι, **αμπιτάρια**,
 μεθυσμένος: μ πιτάτ(ου), **αμπιτάτ(ου)**,
 μεθώ: μι μπέτ(ου), **μι αμπιέτ**,
 μέλι: νιάρι, **νιάρι**,
 μέλισσα: αλγκίνα, **αλπμπίνα**,
 μένω: αρμάν(ου), **(α)ρ(α)μον**,
 μέρα: τζούα, **ζούα**,
 μεράκι: μιράκι, **μιράκ(ου)**,
 μερίδιο: πάρτι, **πάρτι(α)**,
 μερικά: νασκάντι, **νίστι**,
 μέρος: πάρτι, **πάρτι(α)**,
 μέσα: ναούντρου, **ανούντρου**,
 μεσημέρι: πράντζου, **νιάζιτς, λα μιρίς**,
 μετά: ντούπα, **ντούπο(υ)**,
 μετρημένος: μισουράτ(ου), **νουμιράτ(ου)**,
 μέτρο: μιζούρα, **μιέτρου, μιζούρα**,
 μετρώ: μισούρ(ου), **μιριές**,
 μέτωπο: φράμι, **φρούντια**,
 μέχρι: πάνα, **πάνα**,
 μηλιά, μήλο: μέρ(ου), **μιέρ(ου)**,
 μήνας: μέσ(ου), **μιέσ(ου)**,
 μήνυμα: ντιμαντάρι, **αμπιέρ**,
 μήπως: νάκα, **μάζαλα, μήπως**,

μηχανή: **μασίνα, μάκινα,**
 μία: **ούνα, ούνα,**
 μικρός: **νίκ(ου), μικ(ου),**
 μιλώ: **ζμπουρέσκου, ζμπουρός,**
 μισό: **τζιουμιτάτι, ζμιτάτι,**
 μισοκαμένο: **σκρούμ(ου), σκρούμ(ου),**
 μιτάρια (αργαλειού): **λίτσα, λίτσι,**
 μοιάζω: **αουντζέσκου, ουμιζιές,**
 μοιράζω: **μ πάρτου, αμπαρτσός,**
 μολύνω: **παγκανέσκου, παγκανιές,**
 μολυσμένος: **πανγκανίτ(ου), παγκανίτ(ου),**
 μόνο: **μάσ(ι), σάλντι,**
 μόνος: **σίνγκουρ(ου), σίνγκουρ(ου),**
 μορφωμένος: **μβιτσάτ(ου), αμβιτσάτ(ου), μουρφουσίτ(ου),**
 μουγγός: **μούτ(ου), μουτ(ου),**
 μου **κακοφαίνεται:** **νι πάρι αρέου, αν τσι κατά γκριέου,**
 μουδιάζω: **αμουρτσέσκου, ανμουρτσός,**
 μουλάρι: **μούλα, μόσκα, μούλα,**
 μούσκεμα: **μουτσιαάλι, μουτσάρα, πικά ντι άπου,**
 μουσκεύω: **μόλι(ου), τουπιές, ουντ(ου),**
 μπαίνω: **ίντρου, άντρου,**
 μπαλωμένος: **μ πιτικάτ(ου), καρπίτου, παρταλουόσου,**
 μπαλώνω: **μ πιάτικ(ου), καρπιές, μάλωμα: πιάτικ(ου),**
καρπιτούρια,
 μπατσίζω: **φρασκαέσκου, αστράγκ(ου), μανιές,**
 μελάς: **γκιντέρι, μπιλιέα,**
 μπηγμένος: **ν τισάτ(ου), αντσαπάτ(ου),**
 μπήγω: **ν τέσ(ου), αντσάπ,**
 μπόλικο: **ναμάλα, μούλτου,**
 μπορεί: **πουάτι, πουάτι,**
 μπορώ: **πότ(ου), πουότ,**
 μπουκάλι: **μπότσα, σις,**
 μπουκιά: **μασκατούρα, μουτσκάτα,**
 μπουνιά: **μπούσι(ου), μπουσ(ου),**

μπροστά: ναίντι, **ανίντι**,
μυαλό: μίντι, μίντι(α), **μίντι(α)**,
μυαλωμένος: μιντουίτ(ου), **μιντουόσ(ου)**,
μύγα: μούσκα, **μούσκα**,
μύλος: μουάρα, **μούόρα**,
μυλωνάς: μουράρ(ου), **μουράρ(ου)**,
μυρίζω: ανιουρζέσκου, **μυρ(ου)σιές**,
μυρμήγκι: φαρνίκα, **φουρνίγκα**,
μυς: μούσκλιου, **μούσκλιου**,
μύτη: νάρι, **νορ, νας**,

N

νανουρίζω: λιάγκαν(ου), **λιέγκαν,**
 νεαρός: τίνιρ(ου), **τίναρ(ου), τίνιρ(ου),**
 νεκρός: μόρτου, **μουόρτ(ου),**
 νεκροταφείο: μουρμίντι, **αν γκρουόμπουρ,**
 νέος: νόου, **νουόου,**
 νερό: **άπα, άπα, άπου,**
 νεφρό: μπουμπουρέκ(ου), **μπουμπριέκ,**
 νοικοκύρεμα: χουσμέτι, **ντουμουκινλόκ(ου),**
 νοικοκύρης: νικουκίρ(ου), **νικουκίρ(ου), ντουμουκιν(ου),**
 νομίζω: νιασπάρι, **αν τσι φάτσι, ταρτσός,**
 νόσημα: χιάβρα, νιπτιάρι, **λουσουτία,**
 νοσώ: χιβρέσκου, **μι ανλουός,**
 ντρέπομαι: νιού αρσίνι, **α νιου ρουσόνι,**
 ντροπή: αρσίνι, **ρουσόνι, ρασόνι,**
 ντυμένος: νβισκούτ(ου), αντρέπτου, **ανβισκούτ(ου), πριμινίτ(ου),**
 ντύνομαι: μι νβέσκου, μι αντρέγκ(ου), **μι ανβιέσκου, μι πριμινιές,**
 ντύνω: νβέσκου, αντρέγκ(ου), **ανβιέσκου, πριμινιές,**
 νυστάζω: μι λια σόμνουλ(ου), μι νκλίν(ου), **αν τσι ντουόρμι, μι**
ανκλίν, μι λιά σουόνου,
 νύφη: νβιάστα, **νιβιέστα,**
 νυφίτσα: νιβιστούλι, **νιβιστούικα,**
 νύχι: ούνγκλια, **ούνγκλια,**
 νύχτα: νουάπτι, **νουόπτια,**
 νυχτώνει: ντουνιάρικα, **σι αντουνιέρικα, κάντι μαράκου,**

ξάδερφος: κουσουρίν(ου), **βιέρ(ου)**,
 ξανά: μάτα, **άρα, πρα.....**,
 ξαπλωμένος: τέσ(ου), κουλκάτ(ου), **τίंस(ου), κουλκάτου, ντατ
 πρι σποτς,**
 ξαπλώνω: μι τίντου, μι κούλκου, **μι τίντου, μι κούλκου, μι ντάου
 πρι σποτς,**
 ξεθάβω: ντισγκρόπ(ου), **ντας(αν)γκρουόπ,**
 ξεκινώ: νκισέσκου, **κινισιές,**
 ξεκλειδώνω: ντισκλίντ(ου), **ντας(αν)κλίντ, ντασκλιούτς,**
 ξεκοιλιάζω: ντισπάντικ(ου), **ντασπίκ,**
 ξεκολλώ: ντισλικιέσκου, **ντασλιπιές,**
 ξένα: κσιάνι, **ξιενιτάτι(α),**
 ξεπέφτω: σκάντ(ου), **(πρα)κάντ,**
 ξεραίνω: ουσάκ(ου), **ούσκου,**
 ξερός: ουσκάτ(ου), **ουσκάτου,**
 ξέρω: στίου, **στίου,**
 ξεσκεπάζω: ντισκουάπιρ(ου), **ντασκουπιριές,**
 ξεσχίζω: ντιρίν(ου), **ντασρούπ,**
 ξεφλουδίζω: ντισπέτουρ(ου), **ιουπιές,**
 ξεφλουδισμένος: ντισπιτουράτ(ου), **ιουπίτου,**
 ξεχασμένος: αγκαρσίτ(ου), **γκαρσότ(ου),**
 ξεχνώ: αγκαρσιέσκου, **γκαρσός,**
 ξεχωρίζω: ντισπάρτου, **ντασπαρτσός,**
 ξηλώνω: ντισκόσ(ου), **ντασκουόσ(ου),**
 ξημέρωμα: απιρίτ(ου), **πραβιντιέρια,**
 ξημέρωσε: απιρί, **σι πραβιζού,**

ξίδι: πούσκα, **πούσκα**,
ξινός: άκρου, **άκρου**, ακρουός(ου),
ξύλο: λέμνου, σκόπ(ου), **λιέμνου**,
ξύνω: ζγκράμ(ου), **σκραμ**, γκραμπαιές,
ξύπνιος: ντιστέπτου, **νταστιτάτ(ου)**,
ξυπνώ: μι ντιστέπτου, **μι νταστιέτ**,
ξύπόλυτος: ντισκούλτσου, **ντασκούλτσου**,
ξυρίζω: κσουρσέσκου, **μπριτσός**, (μπριτς=ξυράφι),

οδηγία: όρντιν(ου), **σπούνιρι(α)**,
 οδός: κάλι, **ντρουμ**,
 οικία: κάσα, **κάσα**,
 οικογένεια: φουμιάλι, **φουμιέα**,
 οίνος: γίν(ου), **βιν(ου)**,
 οκτώ: όπτου, **(ου)όπτου**,
 ολόκληρο: ντρέγκ(ου), **αντριέγκ(ου)**,
 όλος: τούτ(ου), **τουότ(ου)**,
 ομιλία: ζμπόρ(ου), **αζμπουόρ, λαφίρια**,
 ομιλώ: ζμπουρέσκου, **ζμπουρός, λαφιές**,
 ομίχλη: πούλμπιρα, **νέγκουρα, μόγκλα**,
 ομορφιά: μουσιτιάτσα, **ουμπουβία**,
 όμορφος: μσιάτ(ου), μουσιάτ(ου), **ούμπαβ(ου)**,
 ομπρέλα: ουμπρέλα, **ομπρέλα**,
 ονειρεύομαι: μι νγισέτζ(ου), **βιετ βις**,
 όνειρο: γίς(ου), **βισ(ου)**,
 όνομα: νούμα, **νούμια**,
 ονομάζω: ακλιέμ(ου), **πονν νούμια, μπάτιζ**,
 οξιά: φάγκ(ου), **φάγκ(ου)**,
 όπλο: ντουφέκι, αρμάτα, **ραβόλι(ου), τουφιέκ, ραβουόλ (πιθανόν
για το ρεβόλβερ της εποχής)**,
 όπου: ιούτσι, **ιούντι**,
 όπως: κουμ, **κουμ**,
 όραση: βιντιάρι, **βιντιέρια**,
 ορατός: βιτζούτ(ου), **βιζούτ(ου)**,
 όρεξη: πόφτα, **ουόρεξι**,

όρθιος: μ πρόστου, **αν μπρουόστα,**
 ορίζω: ουρσέσκου, **ουρισιές, πουν,**
 ορισμένος: ουρσίτ(ου), **ουρισίτ(ου), πους,**
 ορκίζομαι: μι αντζιούρ(ου), **μι (αν)ζούρ,**
 ορκισμένος: αντζιουράτ(ου), **(αν)ζουράτ(ου),**
 ορμάω: μι σαργκέσκου, **μι τουριές, μι μιτιές,**
 όρχεις: κουάλι, **μπούάσι,**
 όταν: κάντου, **κον,**
 ότι: κα, **κα,**
 ό,τι: ίτσι, **ίτσι,**
 ουρά: κουάντα, **κουάντα,**
 ουράνιο τόξο: κουρκουμπέου, **κουρκουμπιέι(ου),**
 ουρανός: τσέρ(ου), **ντουόμνου,**
 ουρλιάζω: ζγκιλέσκου, **ούρλου, ζγκιάρ=βελάζω,**
 ούρα: τσισιάτ(ου), **πισάτ(ου),**
 ούτε: νέκα, **νι, νίκα,**
 όχι: νου, **νου,**
 οχιά: βίπιρα, **πράτκα,**

Π

πάγος: γκλιέτσ(ου), **γκλιέτσ(ου)**,
 πάγωσα: νγκλιτσάι, **ανγκλιτσάι**,
 παθαίνω: πάτ(ου), **πουτσός**,
 παιδάκι: φιτσιουρίκ(ου), **φιτσουρλάκ(ου)**,
 παιδί: φιτσιόρ(ου), **φιτσουνόρ(ου)**,
 παιδιά: φιτσιόρι, **φιτσουνόρ(ι)**,
 παιδικό όπλο (παιχνίδι): πλιόφκα, **πλιούσκα**,
 παίζω: μι τζιόκ(ου), **μι ζουόκ**,
 παινεύω: αλάβντου, **φαλιές**,
 παίρνω: λιά(ου), **λιέου**,
 παιχνίδι: τζιόκ(ου), **ζουόκ(ου)**,
 παλαβός: τρουμπάτ(ου), τέρσου, **αντουρμπάτ(ου)**, **λουντ(ου)**,
 παλάμη, πιθαμή: πάλμα, **πάλμα**,
 παλεύω: μι αλούμτου, **μι αμπουρός**,
 πάλη: αλουμτάρι, **αμπουρόρια**,
 παλικάρι: τζιόνι, **ζούνι**,
 παλικαριά: τζιουνάμι, **ζουνία**,
 παλιός: βέκλιου, **β(ι)έκλιου**,
 πανί: πάντζα, **πόντζα**,
 πάντα, πάντοτε: ντάιμα, τότουνα, **ντάιμα**, **τούκου**,
 παντού: πρατούτ(ου), **ούρντινα**,
 παντρεμένη: μαρτάτα, **μαρτάτα**,
 παντρεμένος: νσουράτ(ου), **ανσουράτ(ου)**,
 παντρεύω: νσόρ(ου), **ανσουνόρ**,
 πάνω: ντζιάνα, νσούσ(ου), ανάλτου, **τσούπρα**, **πρι....**, **αν σούσου**,
 παπαδιά: πραφτιάσα, **παπαντία**,

παπάς: πρέφτου, **πουόπα**,
 παπούτσι: κουρδέλια, **τσουούλα**,
 παππούς: πάπ(ου), **ντιέντ(ου)**,
 πάρα πολλά: ναμάλα, **πρα μούλι**,
 παράθυρο: φιριάστρα, **πιντζιέρκα**,
 παρακάτω: μα νγκιόσ(ου), **μάι ανζουός**,
 παραμάσχαλα: σουνσουάρα, **σουπ τασουόρα**,
 παραμύθι: πραμίθ(ου), **πρικάσμα**,
 παράσιτα πεύκου: **ιάσκα**, μβέσκου, **ιάσκα**,
 Πάσχα: Πάστι, **Πάστου**,
 πατημένος: **καλκάτ(ου)**, **καλκάτ(ου)**,
 πατώ: κάλκου, **κάλκου**,
 παύω: **παπσέσκου**, **παπτσιές**, **ζαστάου**,
 παχαίνω: νγκρουσιέτζ(ου), **μι ανγκράς**, **μι ανγκρασιές**,
 πάχνη: μπρούμα, **μπρούμα**,
 πάχος: γρασίμι, **γκρασίμι(α)**,
 παχύς: γκρόσ(ου), **γκρουός(ου)**,
 πάω: **μι ντούκ(ου)**, **μι ντουκ**,
 πεδιάδα: πάντι, **πάντινα**,
 πεθαίνω: μόρ(ου), **μουόρ**,
 πεθαμένος: μόρτου, **μουόρτ(ου)**,
 πείνα: φουάμι, **φλουμουντιέτσα**,
 πεινασμένος: ατζιούν(ου), **φλαμούντ(ου)**,
 πεινάω: νιου φουάμι, **σαμ φλαμούντ(ου)**,
 πειραγμένος: καρτίτ(ου), **πιαξίτ(ου)**, **μπουρβίτ(ου)**, **σάρτ(ου)**,
 πειράζω: καρτέσκου, **πιαξιές**, **μπουρβιές**,
 πείσμα, γινάτι, μανία: γνάτι, **ινάτ(ου)**, **νιμπουνία**,
 πεισματάρης: **νκαπατσινάτ(ου)**, **ινατζία**,
 πέλμα: **πατούννα**, **ντίρα**, **ούρμα**,
 πένθος: ζιάλι, **ζουλίρια**, **ζουλίτου**,
 πενθώ: ζιλέσκου, **ζουλιές**,
 πένσα: κλιάστι, **κλιέστι**,
 πέος: **πούλα**, **τσίκκα**, **τσουόπκα**,
 πεπόνι: **πουπόνιου**, **παπουόνι(ου)**,

πεπρωμένο: ουρσίτ**α**, **ναφακά(ου)**,
 πέρα: νάπαρτι, ντιπάρτι, **ντιπάρτια**, **τσίντια**,
 περασμένος: τρικούτ(ου), **τρικούτ(ου)**,
 περαστικά: κου τριάτσιρι, **κου τριέτσιρια**,
 περατώνω: μπιτσέσκου, **σφαρσός**,
 περιμένω: αστέπτου, **στιέτ**,
 περιουσία: αβιάρι, **μάλ(ου)**,
 περίπατος: πραιμνάρι, **βουόλτα**, **αμνάρια**,
 περιφράζω: νγκαρντέσκου, **ανγκαρντιές**,
 περίφραξη: γκάρντου, **γκάρντου**,
 περνώ: τρέκ(ου), **τριέκ**,
 περπάτημα: ιμνάρι, **αμνάρια**,
 περπατώ: ίμνου, ούρντιν(ου), **άμνου**,
 πέρσι: άνλου τρικούτ(ου), **άν**, **άνου τσιέ τρικού**,
 πεταλούδα: πιρπιρούνα, **πιπιρούγκα**,
 πετεινός: κουκότ(ου), **κακουότ(ου)**,
 πετιέμαι: μι αλιάπιντ(ου), **μι τουριές**,
 πέτρα: κιάτρα, **ράπα**,
 πετυχαίνω: απούκ(ου), **ουγκουντιές**, **ανπούκ**,
 πετώ: αρούκ(ου), ασμπουάιρ(ου), **τουριές=ρίχνω**, **παριές=πετάω**
σαν πουλί,
 πεύκο: κίν(ου), **πιν(ου)**,
 πεσμένος: κατζούτ(ου), **καζούτ(ου)**,
 πέφτω: κάντ(ου), **καντ**,
 πηγαίνω: μι ντούκ(ου), **μι ντουκ**,
 πηγή: φαντάν**α**, ίσβουρ(ου), **φαντόνα**, **ίσβουρ(ου)**,
 πηδώ: ανσάρ(ου), **σαρ**,
 πηλός: αλούτ(ου), **λουτ(ου)**,
 πιάνω: ακάτσ(ου), **κατς**,
 πιασμένος: ακατσάτ(ου), **κατσάτ(ου)**,
 πιγούνι: γκρούνιου, **μούτσκα**,
 πικρός: αμάρ(ου), **μαρουός(ου)**,
 πίνω: μπιάου, **μπιέου**,
 πιο: κάμα, **μάι**,

πιτό: μπιάρι, **μπιέρια**,
 πιρούνι: προυάκα, φρουκουλίτσα, **μπαγιέλα**,
 πίσω: ναπόι, **ναπόι**,
 πίτα: πίτα, **πλατσίντα**,
 πίτουρα: τάρτσα, **τράτσι**,
 πιτσιλάω: πλουσκουτέσκου, **πρασκαϊές**,
 πλαγιά: πλάιου, **κουόστα**, **λα ζουόσου**,
 πλάκα: πλουάτσι, **πλουάτσα**,
 πλάτανος: πλάταν(ου), **ιάβ(ου)ρου**,
 πλάτη: παλτάρι, **γκράμπ**, **σποτς**,
 πλέκω: μ παλτέσκου, **αμπλιτιές**,
 πλένω: λάου, **σπιέλ**,
 πληθαίνω: αντάβγκου, **αντάβγκου**,
 πληρώνω: παλτέσκου, **παλιτιές**,
 πλησιάζω: απρόκι(ου), **μι προούκι(ου)**,
 πλούσιος: αβούτ(ου), **βουτ(ου)**, **τσουρμπουτζία**,
 πλύση: λάρι, **σπιάρια**,
 πνεύμονας: πλιμούνι(ου), **ντρούμπ(ου)**,
 πνιγμένος: νικάτ(ου), **νικάτ(ου)**,
 πνίγομαι: μι νέκ(ου), **μι νιέκ**,
 πνίγω: νέκ(ου), **νιέκ**,
 πόδι: τσιόρ(ου), **πιτσουόρ**,
 ποδιά: πουάλα, **πριγκάτσ(ου)**, **πουόλα**,
 ποιανού: ακούι, **αλ κρούι**,
 ποιμνιοστάσιο: κουτάρ(ου), **τόρλα=μαντρί**, **κουτάρ=κουτάρα**
(απλά περιφραγμένο),
 ποιος: κάρ(ι), **κάρι**, **κάρε**,
 πολύ: μούλτου, **μούλτου**,
 πονεμένος: ντουρούτ(ου), **ντουρουόσ(ου)**,
 πόνος: ντόρ(ου), **ντουόρ(ου)**,
 ποντίκι: σιουάρικ(ου), **σουόρικ(ου)**,
 πονώ: ντόρ(ου), **ντουόρ**,
 πόρτα: ούσι, **ούσα**,
 πόσο: κάτ(ου), **κοτ**,

ποτάμι: αρού(ου), **βάλια**,
 ποτέ: βάρα ούάρα, **νίτσι κον, νίτσι ούνα ούάρα**,
 πότε: κάντου, **κον**,
 ποτήρι: κούπα, πουτίρ(ου), **πουότς**,
 ποτίζω: αντάπ(ου), **αντάπ (ζώα), βαντιές (φυτά)**,
 ποτισμένος: ανταπάτ(ου), **ανταπάτ(ου), βαντίτ(ου)**,
 πουθενά: ιουβά, **ιούβα**,
 πουκάμισο: καμιάσι, **καμιέσα**,
 πουλημένος: βιντούτ(ου), **βιντούτ(ου)**,
 πουλί: πούλι(ου), **πούι**,
 πουλιέμαι: μι βίντου, **μι βίντου**,
 πουλώ: βίντου, **βίντου**,
 πουρνάρι: κουπάτσι(ου), **κουπάτσ(ου)**,
 πράγμα: λούκρου, λιγουρί, **λούκρου, σιέι**,
 πράσινο: βιάρντι, **βιέρντι**,
 πρέπει: πρίντι, **τουρμπουιάστι**,
 πριν: ναίντι, **αντρού, ανίντι**,
 προδίδω: προυντάου, ασπούν(ου), **πραντάου, πρασπούν**,
 προς: κα τρα, **κούτρου**,
 προσθέτω: αντάβγκου, **αντάβγκου, πουν**,
 προσοχή: ανγκατάν(ου), **ουπουλίρια**,
 πρόσωπο: φάτσα, **φάτσα, ουμπράσ(ου)**,
 προφυλαγμένος: απaráτ(ου), **βιγκλιάτου**,
 προφυλάγω: άπαρ(ου), **βιέγκλιου**,
 προχθές: αουάλταρ(ι), **ουάλταρ**,
 πρωί: ταινά, ταχινά, **ντιμνιέτσα**,
 πρώτος: πρότ(ου), **πρίμου**,
 πτηνό: πούλι(ου), **πούι(ου)**,
 πυρά: πίρα, **φουόκ(ου)**,

P

ράβω: κόσ(ου), **κουός (μηχανή), καρπιές (στο χέρι),**
 ραμμένος: κουσούτ(ου), **κασούτ(ου), καρπίτ(ου),**
 ραπίζω: μπάτ(ου), **μπατ,**
 ραχοκοκαλιά: σκινιράτ(ου), **γκράμπ(ου),**
 ράψιμο: κουσιάρι, **κουσιέρια, καρπίρια,**
 ρέμα: τράπ(ου), **τράπ(ου),**
 ρεύομαι: μι αρουγκαέσκου, **ισντριγκαϊές,**
 ριγμένος: αρκάτ(ου), **τουρίτ(ου), ζαβαρτίτ(ου),**
 ρίζα: αριδιτσίν**α, κουόρνι,**
 ρίχνω: αρούκ(ου), απούν(ου), **τουριές, ζαβαρτιές,**
 ρουφώ: σούγκ(ου), **σουγκ,**
 ρούχο: στράνιου, **ρούμπα,**
 ρώτημα: ντριμπάρι, **αντριμπάρια,**
 ρωτώ: ντρέμπ(ου), **αντριέμπ,**

Σ

σαβούρα: μπαρτσίρι, **σαβούρα, γκνασατία,**
 σάκος: χαράγι, σάκ(ου), **σάκ(ου),**
 σαλιάρα: κιπτάσιου, **κιπτάτσ(ου),**
 σαλιγκάρι: σμέλτσιου, **πλαντζόκ(ου),**
 σάλιο: ασκουκιάτ(ου), **σκουπιέτου,**
 σαν: κα, **κα,**
 σανίδι: σκάντουρα, **σκόνταρα,**
 σαπίζω: προυτιτζέσκου, **πουτριζός,**
 σάπιος: προύντιτ(ου), **πούτριτ(ου),**
 σαρακοστή: πριάσινι, **ζαπουστίρια, πουόστου,**
 σάυρα: γουστιρίτσα, **γκουστουρίτσα,**
 σβήνω: αστίγκου, **στιέργκου, στίγκου,**
 σβησμένος: αστέσ(ου), **στιέρσου,**
 σβούρα: σφούρλα, **σβούρα,**
 σειρά: αράδα, **σορ, ούρντινι,**
 σελήνη: λούνα, **λούνα,**
 σηκωμένος: μτάτ(ου), σκουλάτ(ου), **σκουλάτου, αν προυάστα,**
 σηκώνω: μούτ(ου), σκόλ(ου), **σκουόλ,**
 σηκώνομαι: μι μούτ(ου), μι σκόλ(ου), **μι σκουόλ,**
 σημάδι: σέμνου, **σιέμνου, μπιλιέγκ(ου),**
 σημαδεύω: ντάου πρα σέμνου, **μυριές, πουν σιέμνου,**
 σημαία: φλάμπουρα, **φλάμπουρα,**
 σήμερα: άσαντζα, **άστας,**
 σιγά: παγάλια, **κατιλίν,**
 σίδερο: χέρ(ου), **ιέρ(ου),**
 σιτάρι: γκράν(ου), **γκρόν(ου),**

σιωπή: τατσιάρι, **τατσίτ(ου), τατσιέρια,**
 σιωπηρός: τακούτ(ου), **τακούτ(ου),**
 σκάβω: σάπ(ου), **σαπ,**
 σκάζω (από το κακό μου): πρασκανέσκου, **πλιουσινές,**
 σκάζω: κρέπ(ου), **κριέπ, πλιουσινές,**
 σκαθάρι: μπουμπουλίκ(ου), **μπουμπουλίτσα,**
 σκαλίζω: σκαλσέσκου, **ραμ, παρσός (σκάλισμα κήπου),**
 σκαλωμένος: ασκαλνάτ(ου), **ζακατσότ(ου),**
 σκαλώνω: ασκάλνου, **μι ζακατσός,**
 σκαμμένος: σαπάτ(ου), **σαπάτ(ου),**
 σκαμνί: σκάμνου, **σκάντου,**
 σκαντζόχοιρος: αρίτσι(ου), **ιές,**
 σκαρφαλωμένος: ανγκαρλιμάτ(ου), **αντσουκάτ(ου),**
 σκασίλα: κριπάρι, **κριπάρια,**
 σκατό: κακάτ(ου), **κακάτ(ου),**
 σκάφη: καπιστιάρι, **κουπιστιέρια,**
 σκεπάζω: αμβαλέσκου, ακουάπιρ(ου), **κουπιριές, αμβαλιές,**
 σκεπασμένος: αμβαλίτ(ου), **κουπιρίτ(ου), αμβαλίτ(ου),**
 σκέφτομαι: μι μιντουέσκου, **μι τσουντιές,**
 σκέψη: μιντουίρι, **τσουντίρια,**
 σκιά: αούμπρα, **ούμπαρα,**
 σκίζω: αρούπ(ου), ντισίκ(ου), **ρουπ, ντασπίκ,**
 σκίουρος: βιββιρίτσα, **βαρβαλίτσα,**
 σκισμένος: ντισικάτ(ου), αρούπτου, **ντασπικάτ(ου), ρούπτ(ου),**
 σκοντάφτω: μι νκιάντικ(ου), **μι ανπιέντικ,**
 σκόρδο: άλι(ου), **άι(ου),**
 σκορπάω: σκρουπσέσκου, **ρασφάκ,**
 σκορπιός: σκράκ(ου), **σκορπιό,**
 σκότωμα: βαταμάρι, **ταλτσόρια,**
 σκοτωμένος: βαταμάτ(ου), **ταλτσότ(ου),**
 σκοτώνω: βάταμ(ου), **ταλτσός,**
 σκουλήκι: γέρμου, **γκιάρμι,**
 σκουληκιασμένος: γιρμινός(ου), **γκιρμινουόσ(ου),**
 σκουντώ: πίγκου, **πικιές,**

σκούπα: μέτουρα, **μιέτουρα**,
 σκουπιδάκι (στο μάτι): **σίλι**, **γκατ**,
 σκουπίδι: κουπρί, **γκιρλούκ**,
 σκουπίζω: αρνέσκου, **μιέτουρ**,
 σκύβω: μι απλέκ(ου), **μι πλιέκ**,
 σκυλάκι: **κατσαλίκ(ου)**, **κατσαλόκ(ου)**,
 σκύλος: **κάνι**, **κόινι**, σκύλα: **κατσάουα**, **κατσάουα**,
 σκυμμένος: **απλικάτ(ου)**, **πλικάτ(ου)**,
 σπάζω: **φράνγκου**, **φρόγκου**,
 σπαρμένος: **σιμινάτ(ου)**, **σι(ε)μινάτου**,
 σπασμένος: **φράμτου**, **φρόντου**,
 σπέρνω: **σιάμιν(ου)**, **σιέμιν**,
 σπίτι: **κάσα**, **κάσα**,
 σπόρος: **σαμίντσα**, **σιμίντσα**,
 σπρώχνω: **πίνγκου**, **πικιές**,
 σπυρί: **γκαρνούτσ(ου)**, **γκαρνούτσ(ου)**,
 σταγόνα, στάλα: **κίκουτα**, **πίκατα**,
 στάζω: **κούρ(ου)**, **κίκ(ου)**, **πίκ**,
 σταλμένος: **πιτρικούτ(ου)**, **τριμιές(ου)**, **πατρικούτου=περασμένος**,
παραώριμο,
 στάμνα: **μπόντ(ου)**, **στουόμνα**,
 στάνη: **κουτάρ(ου)**, **τόρλα**,
 σταυρός: **κρούτσι**, **κρούτσι**,
 σταφύλι: **αούα**, **ούα**,
 στάχτη: **τσινούσι**, **τσινούσα**,
 στέγη: **τσιτί**, **τσατία**,
 στεγνός: **ουσκάτ(ου)**, **ουσκάτου**,
 στεγνώνω: **ουσάκ(ου)**, **μι ούσκου**,
 στείρος: **στέρφου**, **στιέρπου**,
 στέκομαι: **στάου**, **στάου**,
 στέλνω: **πιτρέκ(ου)**, **τριμιέτ**,
 στεναχώρια: **σικλέτι**, **στενοχόρια**, **μαράς**,
 στεναχωριέμαι: **μι σικλιτσέσκου**, **μι στενοχορισιές**,
 στενός: **στρίμτου**, **στρίμτ(ου)**,

στερεύω: στρακέσκου, **στιρπιές**,
 στεφάνι: κρούνα, **καρούνα**,
 στεφανώνω: νκρούν(ου), **ανκαρούν**,
 στήθος: κέπτου, **κίεπτου**,
 στην: λα, **λα** (για πρόσωπα π.χ. ντούτι λα σουόρα), **αν** (για τοποθεσίες π.χ. αν Γρεβενά),
 στιγμή: μινούτ(ου), **μινούτα**,
 στόμα: γκούρα, **ρουόστου**,
 στον ώμο: ντιν ανούμιρα, **πρι νούμιρ(ου)**,
 στοχεύω: ντάου πρα σέμνου, **μυιές λα σιέμνου**,
 στόχος: σέμνου, **σιέμνου, μπιλιέκ**,
 στραβός: στράμπου, **στράμπ(ου), σανταρλίβ(ου)**,
 στραβώνω: στράμπου, **μι σφιγιές**,
 στραγγίζω: στρικόρ(ου), **στρικούόρ**,
 στραγγισμένος: στρικούράτ(ου), **στρικούράτ(ου)**,
 στρίβω: σιούτσ(ου), **σούτς**,
 στριμμένος: **στσίτ(ου), σουτσότ(ου)**,
 στρώμα: πάτ(ου), **στιρνούτ(ου)**,
 στρωμένος: αστιρνούτ(ου), **στιρνούτ(ου)**,
 στρώνω: αστέρνου, **στιέρνου**,
 συγυρίζω: ανισκιρσέσκου, **ιστριμπιές**,
 συγχωρεμένος: λιρτάτ(ου), **ιαρτάτ(ου)**,
 συγχωριανός: πατριότ(ου), **κουτουνιέν(ου)**,
 συγχωρώ: λιέρτου, **ιέρτου**,
 σύκο: χίκα, **ίκα**,
 συκώτι: χ(ι)κάτ(ου), **ντρούμπ(ου)**,
 συμμαζεμένος: απραντουνάτ(ου), αλνάτ(ου), **παρντουνάτ(ου)**,
 συμμαζεύω: απραντούν(ου), **παρντούν**,
 συμπέθερος: κούσκρου, **κούσκουρου**,
 συμφωνώ: στρακσέσκου, **μι στριξιές**,
 συνεχώς: ντιπραούνα, **πρι ούνα, ουν καράρ**,
 συνθλίβω: τσιουπλέσκου, **στραμίν**,
 συννεφιασμένος: νιουράτ(ου), **αν νουράτ(ου)**,
 σύννεφο: νιόρ(ου), **νουόρ**,

σύντροφος: φαρτάτ(ου), **σουότσ(ου), φαρτάτ(ου),**
 σφάζω: σπάντικ(ου), **ζούγκλιου,**
 σφαγμένος: σπαντικάτου, **ζουγκλιάτ(ου),**
 σφεντόνα: προυάστι, **τζίντα,**
 σφίγγω: αστρίνγκου, **στρίνγκου,**
 σφιγμένος: αστρέσ(ου), **στρίνσ(ου),**
 σφυρί: τσιόκ(ου), **τσακάν(ου),**
 σφυρίζω: σιούιρ(ου), **σφιριές,**
 σχίζω: ντισίκ(ου), αρούπ(ου), **ντασπίκ, ρούπ,**
 σχισμένος: ντισκάτ(ου), αρούπτου, **ντασπικάτ(ου), ρούπτ(ου),**
 σχοινί λεπτό: τσιουάρα, **άτσα,**
 σχοινί χοντρό: φούνι, **φούνια,**
 σχολείο: σκουάλα, **σκαγιό,**
 σώβρακο: σμιάνα, **ισμιένα,**
 σώζομαι: μι ασκάπ(ου), **μι σκάπα,**
 σώζω: ασκάπ(ου), **σκαπ,**
 σωθικά: ίλι, **μάτσιλι,**
 σώμα: τρούπ(ου), **τρούπ(ου), σνάγκα,**
 σωπαίνω: τάκ(ου), **τάκ,**
 σωριάζω: σούρπου, **σαρούπ,**
 σωριασμένος: σουρπάτ(ου), **σουρουπάτ(ου),**
 σωρός: στόγκ(ου), **ριντ, κουόπα,**
 σωσμένος: ασκαπάτ(ου), **σκαπάτ(ου),**

T

ταβάνι: ταβάνι, **ταβάν(ου)**,
 ταγάρι: τάστουρ(ου), **τουόρμπα, τακαρτζίκου,**
 ταγμένος: **τακσίτ(ου), τακσίτ(ου)**,
 τάζω: **τακσέσκου, τακσιές,**
 ταΐζω: **χαρνέσκου, ρανιές,**
 ταιριάζω: ουνιτισέσκου, **ουνιτισιές,**
 ταιριαστός: ουνιτισίτ(ου), **ουνιτισίτ(ου),**
 τανάλια: κλιάστι, **κλιέστι,**
 ταφή: νγκρουπάρι, **ανγκρουπάρια,**
 τάφος: μουρμίντι, **γκρουόμπ(ου),**
 τελειωμένος: μπιτσίτ(ου), **σφαρσότη(ου),**
 τελειώνω: μπιτσέσκου, **σφαρσός,**
 τέλος: μπιτσίτα, **σφάρσακου,**
 τεμαχίζω: ντινίκ(ου), **τάι, φρόνγκου,**
 τεμπέλα: **καλπουζάνα, ταμπιέλα,**
 τεντώνω: τίντου, **τίντου,**
 τέταρτο: κάρτου, **τσιριέκ(ου),**
 τέτοιο: αχτάρι, **τάρι,**
 τέφρα: τσινούσι, **τσινούσα,**
 τιναγμένος: ασκουτουράτ(ου), **σκουτουράτ(ου),**
 τινάζω: ασκούτουρ(ου), **σκούτουρ,**
 τίποτε: τσιβά, **τσιβα,**
 τιποτένιος: νιχίτ(ου), **νίτσικάφκου,**
 τμήμα: πάρτι, πάρτια, **κουμάτ(ου),**
 τοίχος: στίσμα, **ζίντ(ου),**
 τοκετός: φιτάρι, **φιτάρια, ρουντίρια,**

τολμώ: κουτέτζ(ου), **μι ναϊμιές,**
 τόπος: λόκ(ου), **λουόκ(ου),**
 τορβάς: τάστουρ(ου), **τουόρμπα, τακαρτζίκου,**
 τόσος: αχάντου, **κότα,**
 τότε: ατούμσια, **τούμτσια,**
 τούλι: ζαβόν, **γκαβουόν,**
 τουλούμι: φουάλι, **φουάλι,**
 τούτος: αέστου, **τσίστου,**
 τραβηγμένος: τράπτου, **τραγκνίτ(ου),**
 τραβώ: τράγκ(ου), **τραγκ,**
 τραγανός: κρατσανόσ(ου), **κρατσανουόσ(ου),**
 τράγος: τσάπ(ου), **πρατσ(ου), τσάπ(ου),**
 τραγούδι: κάντικ(ου), **κόντικ(ου),**
 τραγουδώ: κάντου, **κόντου,**
 τρανός: μάρι, **μάρι,**
 τραντάζω: τραντουέσκου, **ζατριέμουρ,**
 τραπέζι: μιάσα, **τραπιέζα,**
 τραπεζομάντιλο: μισάλι, **μιάσα,**
 τραυματίζω: λαβουέσκου, **ουτσίντ(ου),**
 τραυματισμένος: λαβουίτ(ου), **ουτσίς,**
 τρελαίνομαι: μι ζουρλέσκου, **μι ανλουζός, αντούρμπου,**
 τρελαίνω: ζουρλέσκου, **ανλουζός, αντούρμπου,**
 τρελός: ζούρλου, **λούντ(ου), αντουρμπάτ(ου),**
 τρεμάμενος: τριμπουράτ(ου), **τριμουράτ(ου),**
 τρέμω: τρέμπουρ(ου), **μι τριέμουρ,**
 τρέφω: χαρνέσκου, **ρανιές,**
 τρέχοντας: αλαγκάνταλουι, **λαγκόντιρια,**
 τρέχω: αλάγκ(ου), **λάγκ(ου),**
 τρίβω: φρέκ(ου), **φριέκ,**
 τριμμένος: φρικάτ(ου), **φρικάτ(ου),**
 τρίχα: πέρ(ου), **πιέρ, ιρ,**
 τρίψιμο: φρικάρι, **φρικάρια,**
 τρομαγμένος: ασπαράτ(ου), **σπαρούτ(ου),**
 τρομάζω: μι ασπάρ(ου), **μι σπαρ,**

τροφή: χράνα, **ράνα**,
 τροχίζω: στρουκσέσκου, **τουτσός**, (**στρουκσιές=ροκανίζω**),
 τρύπα: γκούβα, γκρουάπα, **γκούβα**, **γκρουόπα**,
 τρυπημένος: πιτρούμτου, **προυβουλίτ(ου)**,
 τρυπώ: πιτρούντου, **προυβουλιές**,
 τρώω: μάκ(ου), **μάνκου**,
 τσακίζω: φράνγκου, **φρόνγκου**,
 τσακισμένος: φράμτου, **φρόντ(ου)**,
 τσακίσου: φράντζιτι, **φρόντζι τι**, **βιτουσιέ τι**,
 τσαμπί: αράπουν(ου), **μουσμάκι(ου)**,
 τσεκούρι: ταπόρ(ου), **μπαλτία**,
 τσιμπάω: κίπιν(ου), ντσάπ(ου), **στίπκου**, **αντσάπ**,
 τσιμπημένος: κιπινάτ(ου), ντσαπάτ(ου), **στιπκάτ(ου)**,
αντσαπάτ(ου),
 τσιμπούρι: πούρικ(ου), **καρλιέζα**, **πούριτσ(ου)=ψύλλος**,
 τσίπουρο: αρακί, **ρικία**,
 τσουβάλι: χαράι, **σακ(ου)**,
 τσουκνίδα: ουρτζάκα, **ουρτζίκα**,
 τυλιγμένος: αμβαρτίτ(ου), **ανβαλίτ(ου)**, **ανβισκούτ(ου)**,
 τυλίγομαι: μι αμβαρτέσκου, **μι ανβαλιές**,
 τυλίγω: αμβαρτέσκου, **ανβαλιές**, **ανβαρτιές=με την έννοια του**
γυρίσματος,
 τυλίγω κλωστή: αντιάπιν(ου), **τουόρκου**,
 τυρί: κάσι(ου), **κασ(ου)**,
 τυροκόμος: κασιάρ(ου), **κασάρ(ου)**,
 τυφλός: όρμπου, **ουόρμπου**,
 τυφλώνομαι: ουργκέσκου
 τώρα: τόρα, **μουά**,

Υ

υγεία: **σανατάτι**, **σανατάτι(α)**,
 υγιής: **σανατόσ(ου)**, **σανατουόσ(ου)**,
 υιός: χίλι(ου), **ίου**,
 υπηρέτης: χουσμικιάρ(ου), **ισμικιάρ(ου)**,
 ύπνος: σόμνου, **σουόν(ου)**,
 υποκλίνομαι: μι νκλίν(ου), **μι ανκλίν**,
 υπομένω: αράβντου, **ντιξιές**,
 ύστερα: απόια, **νάπτα**,
 υφαίνω: τσάσ(ου), **τσας**,
 ύψωμα: τζιάννα, **τσουκάρκα**, **ζιένα**,

φαγητό: μκάρι, **μανκάρια**,
 φαίνομαι: μι βέντ(ου), **μι βιέντ**,
 φακή: λίντι, **λίντι**,
 φαμίλια: τάιφα, **τάιφα, φουμιέια**,
 φανέλα: κατασάρκου, **ιλιέτσκα**,
 φάντασμα: μπουμπουσιάρ(ου), **ταλασόμ(ου), νιμπουνία**,
 φάρδος: λαρτζίμι, **λαρτζίμια**,
 φαρδύς: λάργκου, **λάργκου**,
 φαρμάκι: φαρμάκ(ου), **ουτρούβα**,
 φασόλι: φασούλι(ου), **μπουόπ**,
 φεγγάρι: λούνα, **λούνα**,
 φέρνω: αντούκ(ου), **ντουκ**,
 φέρομαι: μι πόρτου, **μι πουόρτου**,
 φέρσιμο: πουρτάρι, **πουρτάρια**,
 φέρω: πόρτου, **πουόρτου**,
 φέτος: αέσταν(ου), **στα αν, τσίστου αν, στα τίμπου**,
 φευγάτος: βγκάτ(ου), **φουγκάτ(ου)**,
 φεύγω: φούγκ(ου), **φουγκ**,
 φυγή: φούγκα, **φούγκα, φουζίρια**,
 φθινόπωρο: τουάμνα, **τουάμνα**,
 φίλος: σότσ(ου), **σουότς**,
 φιλώ: μπάσι(ου), **σαρούτ**,
 φλέβα: βίνα, **βίνα**,
 φλέμα: χαρμπουάλα, **ρακατίνα**,
 φλόγα: πίρα, **πλάμιν(ου)**,
 φλοκάτη: βιλέντζα, **πιτιτσόνα και ρόνσι**,

φλούδα: κουάζι, **σλούпка, κουάζα=δέρμα,**
 φοβάμαι: νιου φρίκα, **νιου φρίκα,**
 φόβος: φρίκα, **φρίκα,**
 φόρα: φόρτσα, **φουόρτσα, σίλα,**
 φοράδα: **ιάπα, ιάπα,**
 φοράω: πόρτου, **πουόρτου,**
 φορεσιά: πόρτου, **ρούμπα,**
 φορτωμένος: νκαρκάτ(ου), **ανκαρκάτ(ου),**
 φορτώνω: νκάρκου, **ανκάρκου,**
 φούρναρης: τσιριπάρ(ου), **φουρνάρ(ου),**
 φούρνος: τσιριάπ(ου), **φούρνα,**
 φουσκάλα: φαλλάτ(ου), **μπισίκα,**
 φουσκωμένος: ουμφλάτ(ου), **αμφλάτ(ου),**
 φουσκώνω: σύμφλου, **άμφλου,**
 φραγμένος: νγκαρντίτ(ου), **ανγκαρντίτ(ου),**
 φράζω: νγκαρντέσκου, **ανγκαρντιές,**
 φράουλες: φράντζι, **γκράντσι,**
 φράχτης: γκάρντου, **γκάρντου,**
 φροντίδα: **καστίγκα, πουκουνίρια,**
 φρυγανισμένος: **πραζίτ(ου), πραζότ(ου),**
 φρύδια: τζιάνι, **ζιένι,**
 φταίω: φτισέσκου, **λα αμ καμπάτου, σαμ καμπατλία,**
 φτάνω: ατζιούγκου, **ζούγκου,**
 φτερά: πιάνι, **πιένι,**
 φτέρη: φιάρικα, **φιέρικα,**
 φτέρνα: **καλκάνι(ου), καλκόνι(ου),**
 φτερνίζομαι: μι αστιρνουτέτζ(ου), **κιφκαϊές,**
 φτιαγμένος: αντράτ(ου), **νταράτ(ου), φάτου,**
 φτιάχνω: φάκ(ου), αντάρ(ου), **νταρ, φακ,**
 φτύνω: ασκούκι(ου), **σκουπιές,**
 φυλαγμένος: βιγκλιάτ(ου), **απαράτ(ου), βιγκλιάτου,**
 φυλάγομαι: μι βέγκλιου, μι άπαρ(ου), **μι βιέγκλιου,**
 φυλάω: βέγκλιου, άπαρ(ου), αφιρέσκου, **βιέγκλιου,**
 φύλλο: φράντζα, **φρούντζα,**

φυσώ: σούφλου, **σούφλου**,
φωνάζω: γκρέσκου, αούρλου, **τσόπ**, ούρλου=ουρλιάζω,
φωνή: μπουάτσι, **γκλας**,
φως: φέξι, **βιντιέλα**,
φωτιά: φόκ(ου), **φουόκ(ου)**,

X

χαζομάρα: γκλαρίμι, **μπανταλόκ(ου)**,
 χαζός: γκλάρ(ου), **ζαϊμίτ(ου)**,
 χαϊδεύω: χαρσέσκου, **μιλουιές, γκαλιές**,
 χαίρομαι: χαρσέσκου, **μι μπούκαρ**,
 χαλάζι: γκρίντινα, **γκρίντινα**,
 χαλασμένος: ασπάρτου, **σπάρτ(ου)**,
 χαλάω: ασπάργκου, **σπάργκου**,
 χαμένος: κιρούτ(ου), **περντούτ(ου)**,
 χαμηλά: χαμπλά, **λα παντουόι, τζουός, σλόζνικ**,
 χάντρες: μαρτζιάλι, **μαρτζιέλι**,
 χάνω: κέρ(ου), **πιέρντου**,
 χαρά: χαράουα, **μπουκουρία**,
 χάραμα: χαργί, **πραβιντιέρια**,
 χαρούμενος: χαρσίτ(ου), **μπακαρουός(ου)**,
 χαρτί: κάρτι, **κάρτια**,
 χέζω: μι κάκ(ου), **μι κακ**,
 χείλος: μπούτζα, **ούσνα**,
 χειμαδιά: αρνάτ(ου), **λα τόρλι**,
 χειμώνας: ιάρνα, **ιάρνα**,
 χελιδόνι: λάντουρα, **λουστουβίτσα**,
 χελώνα: μπρουάσκα, **ζέικα**,
 χέρι: μάνα, **μόνα**,
 χεσμένος: κουφαρίτ(ου), **κακατόσ(ου), καφαρίτ(ου),
 κακατουός(ου)**,
 χήρα: βέντουα, **ουμπντουβίτσα**,
 χίλια: ούνα νίλι, **ούνα μία**,

χιόνι: νιάουα, **νιέαουα**,
 χιονίζει: ντα νιάουα, **ντα νιέουα**, **μιέρτζι νιέουα**,
 χνότο: αντλιάτ(ου), **ντίου**,
 χολή: χιάρι, **ιάρι(α)**,
 χορταίνω: μι σάτουρ(ου), **μι σούταρ**, **μι σουόταρ**,
 χορτάτος: σατουράτ(ου), **σουτουράτ(ου)**,
 χόρτο: **ιάρμπα**, **ιάρμπα**,
 χριστιανός: κριστίν(ου), **κριστίν(ου)**,
 Χριστούγεννα: Καρτσιούν(ου), **Καρτσούν(ου)**,
 χτένα: κιάπτινι, **κιάπτιν(ου)**,
 χτενάς: σπατάρ(ου), **σπατάρ(ου)**,
 χτένι (αργαλειού): σπάτα, **σπάτα**,
 χτενίζομαι: μι κιάπτιν(ου), **μι κιάπτιν**,
 χτενίζω: κιάπτιν(ου), **κιάπτιν**,
 χτυπημένος: αγκουντίτ(ου), **μπατούτ(ου)**, **μπατούτ(ου)**,
 χτυπώ: αγκουντέσκου, **μπάτ(ου)**, **ασούν(ου)**, **μπάτ**, **ουγκουντιές**,
μαϊές,
 χυμένος: βιρσάτ(ου), **τουρίτου**,
 χύνω: βέρσου, **τουριές**,
 χώμα: τσάρα, **τσάρα**,
 χωμένος: χίπτου, **πους**,
 χώνω: χίγκ(ου), **πουν**,
 χωράφι: άγκρου, **άγκρου**, **γκαρντίνα**,
 χωράω: νκάπ(ου), **μι ανκάπι**, **μι τσόνι**,
 χωρίζω: ντισπάρτου, **ντασπαρτσός**,
 χωρίς: **φάρα**, **φάρα**,
 χωρισμένος: ντισπαρτσάτ(ου), **ντασπαρτσότ(ου)**, **λασάτ(ου)**,
 χωριστά: **αχόργια**, **μπασκά**,

ψαλίδι: φουάρτικα, **φουάρφικα**,
 ψάρι: πέσκου, **πιέστι**,
 ψάχνομαι: μι κάφτου, **μι ουμπιντιές**,
 ψάχνω: κάφτου, **ουμπιντιές**,
 ψείρα: πιντούκλιου, **πιντούκλιου**,
 ψέμα: μιντσιούνα, **μιντσούνι(α)**,
 ψεύτης: μιντσιουνός(ου), **μιντσινουόσου**,
 ψηλά: ντζιάνα, νσούσ(ου), ανάλτου, **νάλτου**,
 ψηλός: ανάλτου, **νάλτ(ου)**,
 ψηλώνω: αναλτσέσκου, **(α)ναλτσός**,
 ψημένος: φρίπτου, **φρίσ(ου)**,
 ψήνω: φρίγκ(ου), **φρίγκ**,
 ψιθυρίζω: πουσπουρέτζ(ου), **σουπουτιές**,
 ψίχα: νιέτζ(ου), **νιές**,
 ψοφάω: πσουςέσκου, **κρίεπ**,
 ψύλλος: πούρικ(ου), **πούριτσ(ου)**,
 ψυχή: σούφλιτ(ου), τζιάν(ου), **σούφλιτ(ου)**, **τζάν(ου)**,
 ψύχρα: αρατσίμι, **ρατσίμια**,
 ψυχρός: αράτσι(ου), **ράτσι**,
 ψωμί: **πάνι**, **πόινι**,
 ψωνίζω: πσουνσέσκου, ανκούπαρ(ου), **κούμπαρ**,

ώρα: ούρα, **σατ**,
ωραίος: μουσιάτ(ου), μσιάτ(ου), **ούμπαβ(ου)**,
ώριμος: χίκουτ(ου), φάπτου, κόπτου, **κουόπτου**,
ως: κα, **κα=όπως, πάντα=έως**,